

MARCALI VÁROS ÖNKORMÁNYZATA

LOCAL AGENDA 21 FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS HELYI PROGRAMJA

2014. december

1. LOCAL AGENDA 21 PROGRAM.....	4
2. HELYZETELEMZÉS.....	7
2.1. Földrajzi elhelyezkedés	7
2.2. Természeti adottságok.....	8
2.2.1. Éghajlat	8
2.2.2. Vízrajz.....	9
2.2.3. Talajok	9
2.2.4. Növényzet	9
2.2.5. Állatvilág	10
2.3. Fejlődéstörténet.....	10
2.4. Településszerkezet	12
2.5. Táji értékek.....	20
2.5.1. Természeti értékek.....	20
2.5.2. Védett épületek, építmények	22
2.6. Társadalmi helyzet.....	25
2.7. Gazdasági helyzet	30
2.8. Infrastrukturális helyzet	32
2.9. Környezeti elemek állapota.....	34
3. SWOT ANALÍZIS	36
4. STRATÉGIA	37
4.1. Célállapot.....	37
4.2. Prioritások.....	37
4.2.1. Társadalmi prioritások.....	37
4.2.2. Gazdasági prioritások.....	37
4.2.3. Környezeti prioritások	38
4.3. Várható hatások	38
4.3.1. Társadalmi hatások.....	38
4.3.2. Gazdasági hatások	38
4.3.3. Környezeti hatások.....	39
5. MEGVALÓSÍTÁS	41
5.1. Társadalmi pillér.....	41
5.1.1. Humán erőforrás megtartása, fejlesztése	41
5.1.2. Egészségügyi és szociális helyzet fenntartása, fejlesztése	41
5.1.3. Esélyegyenlőségi jogok biztosítása.....	41
5.1.4. Kulturális közösségi élet fellendítése	41
5.2. Gazdasági pillér	41

5.3. Környezeti pillér	42
6. PÁLYÁZATOK	42
7. FELHASZNÁLT FORRÁSOK.....	44

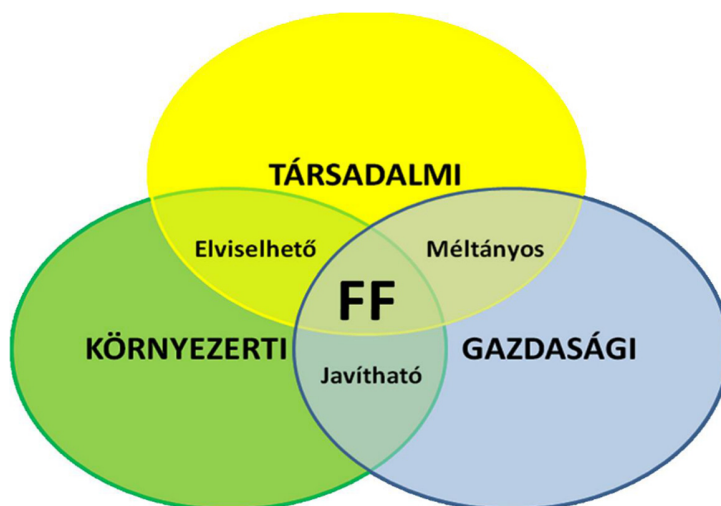
1. LOCAL AGENDA 21 PROGRAM

A nyolcvanas évek elején jelent meg a "fenntarthatóság" vagy a "fenntartható fejlődés" kifejezés a nemzetközi szakirodalomban.

1983-ban az ENSZ Közgyűlés határozata alapján megkezdte munkáját az ENSZ Környezet és Fejlődés Világbizottsága, amelyet Gro Harlem Brundtland norvég miniszterelnöknő vezetett. A Bizottság 1987-ben, "Közös jövőnk" címmel kiadott jelentésében a gazdasági növekedés olyan új korszakának lehetőségét vázolta fel, amely a fenntartható fejlődés globális megvalósítására épít, megőrzi a természeti erőforrásokat, s amely megoldás lehetne a fejlődő országok nagy részében elhatalmasodó szegénység leküzdésére is.

A jelentés nagyon röviden és tömören határozta meg a fenntartható fejlődés fogalmát: *"a fenntartható fejlődés olyan fejlődés, amely kielégíti a jelen szükségleteit, anélkül, hogy veszélyeztetné a jövő nemzedékek esélyét arra, hogy ők is kielégíthessék szükségleteiket".*

A Fenntartható Fejlődés alappillérei

(Forrás: www.wikipedia.org enciklopédia)

A fenntartható fejlődés három alappilléren nyugszik: a szociális (társadalmi), a gazdasági és a környezeti pillérek és mindhárom együttesen, kölcsönhatásaik figyelembevételével mérlegelni kell a különböző fejlesztési stratégiák, programok kidolgozása során, illetve a konkrét intézkedésekben, cselekvésekben. A fenntartható fejlődés, mint általános stratégiai cél "bevonult" a nemzetközi konferenciák, szervezetek dokumentumaiba és a nemzeti kormányok cselekvési programjaiba.

A fejlődés alapvető célja tehát a szociális jólét, a méltányos életfeltételek lehetőségének biztosítása mindenki és egyaránt a jelenlegi és a jövőbeli nemzedékek számára, ami csak úgy lehetséges, ha közben fenntartható módon hasznosítjuk a természeti erőforrásokat, elkerüljük a káros hatásokat, s különösen a környezet állapotában bekövetkező visszafordíthatatlan változásokat.

A Világ Tudományos Akadémiáinak Nyilatkozata megfogalmazásában: *"A fenntarthatóság az emberiség jelen szükségleteinek kielégítése, a környezet és a természeti erőforrások jövő generációk számára történő megőrzésével egyidejűleg."* (Átmenet a fenntarthatóság felé; Világ Tudományos Akadémiáinak Nyilatkozata, Tokió, 2000).

Mi a fenntartható fejlődés?

Az emberiség, az egyes emberek és társadalmak közvetlenül vagy a gazdaság révén szükségleteik kielégítése érdekében természetes környezetükből veszik el azokat a javakat, amelyeket a földi rendszer létezése óta felhalmozott. A fenntarthatóság biztosítása azt kívánja tőlünk, hogy a jelen és jövő generációk létfeltételeihez szükséges természeti és épített környezet minőségét, értékeit megőrizzük. Ettől a rendszertől az ember annyit és olyan körülmények között vehet el, hogy ne sértse saját létkielégítésének jövőbeli esélyeit. A fenntartható fejlődés célja mindezek értelmében az emberi társadalom fenntartása.

Ebben a feladatban a környezet feltételként jelenik meg, amely azt jelenti, hogy addig a mértékig használhatjuk természetes környezetünk erőforrásait, amíg nem sértjük annak megújulási lehetőségét. A gazdaság a társadalom fenntartásának és ezen keresztül a környezet használatának eszköze. Ezt az eszközt bölcsen, a társadalom hasznára, a környezet sérelme nélkül kell használnunk.

A fenntartható fejlődés lényege:

Olyan fejlődési-fejlesztési folyamatok együttese, amely az életminőség hosszú távú, egyenletesen biztosítható javulását szolgálja az adott ökológiai keretek között. Ezért a természeti erőforrásokkal, a környezettel való fenntartható gazdálkodásnak együtt kell érvényesülnie a jólét elérését, megtartását elősegítő gazdasági fejlődéssel, valamint a szociális esélyegyenlőség folyamatos növelésével.

Az EU a tagállamok mellett felkért társult országokat is, hogy az EU stratégiával összhangban készítsék el saját stratégiájukat. A Bizottság a fenntartható fejlődés stratégiáját meghatározó alapelvekről szóló, 2005-ben született deklarációja szerint az Unió elkötelezett a fenntartható fejlődés mellett, amely minden politikáját és cselekedetét meghatározza. Az Unió megújított Fenntartható Fejlődés Stratégiájának jóváhagyása a 2006. júniusi Európai Tanács napirendjén szerepelt. 1992-ben Rio de Janeiróban rendezett ENSZ Környezet és Fejlődés Konferencián elfogadott „Local Agenda 21” program („LA 21”) értékelése kapcsán fogalmazódott meg a fenntartható fejlődés helyi, lokális programja. Ezzel a modellel a cél az, hogy elveket (vezérfonalat) fogalmazzon meg a helyi önkormányzat(ok), valamint a helyi lakosok, közösségek számára a fenntarthatóság tennivalóinak, helyi programjának kidolgozása, megvalósítása érdekében.

A „LA 21” program az általános érvényű fenntartható fejlődés konkrét, gyakorlati megvalósítását a helyi adottságok, érdekek alapján, az önkormányzat és a helyi lakosok, közösségek széleskörű együtt munkálkodásával javasolja folytatni. Az alapfeladat itt a helyi hatáskörben befolyásolható fejlődés (beruházások, fejlesztések, felújítások, intézkedések, szabályozás stb.) olyan irányú alakítása, amely mind jobban előtérbe helyezi „a helybeni” életminőség, környezeti

állapot javítását, valamint a helyi erőforrások - talaj, vízkészlet, energia, emberi- és jövedelemtermelő erőforrások stb.- tartamos, azaz nem kimerítő kiaknázását. További fontos elvárás, hogy valamennyi nem helyi erőforrásra támaszkodó, de helyi felhasználásban szerepet játszó beruházó-fejlesztő, termelő-szolgáltató- és fogyasztó törekedjen a fenntarthatóságot figyelembe vevő megoldások, eljárások igénybe vételére, szokások kialakítására. Ennek megvalósíthatóságát a megfelelő politikai akarat megléte és helyi társadalmi-közösségi kultúra jellege együttesen szabja meg és egy racionális tervezési folyamat útján kimunkált stratégia foglalja rendezett keretbe.

A fenntartható fejlődés nemzeti stratégia (FFNS) globális összefüggéseket is tükröző, nemzeti szintű prioritásai és fókuszai - az előzőekkel is összefüggésben - a következők:

- a gazdaság anyag- és energiaigényességének racionalizálása;
- a fenntarthatatlan társadalmi folyamatok kezelése és szabályozása;
- környezeti rendszerek fenntartható hasznosítása.

A FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS környezeti szempontjainak figyelembe vétele az Európa Unió keretében benyújtott pályázatoknál:

Az Európa Unió finanszírozásában megvalósuló projektek tervezésekor javasolt eljárás a környezeti fenntarthatóságra történő hivatkozás és az azt szolgáló tervezett, gyakorlati törekvések bemutatása: ezért a pályázónak a környezeti fenntarthatóság elvének érvényesítését a pályázati dokumentáció egészében (célok, tevékenységek és eredmények, stb.) érvényre kell juttatnia. A környezeti fenntarthatósággal kapcsolatos tevékenységét összefoglalóan is értékelnie kell a pályázati adatlap megfelelő pontjaiban. A FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS reális és ténylegesen érvényesíthető szempontjainak pályázatba történő megfelelő beépítése így "versenyelőnyt" jelent a pályázat elbírálása során.

Az Agenda 21 program fő területei:

- a helyi közösségi humán és intézményi kapacitások fejlesztése
- a helyi és a regionális fenntarthatósági programok kidolgozásához és végrehajtásához nyújtott segítség
- a környezeti döntésekben való lakossági részvétel előmozdítása és ezzel a demokrácia erősítése
- a helyi és a regionális környezetpolitika számára kedvező jogi és gazdasági környezet kialakítása.

2. HELYZETELEMZÉS

A fenntartható fejlődést szolgáló optimális célkitűzések, illetve a megvalósítás lépéseinek meghatározásához elengedhetetlen feltétel a település fennálló helyzetének alapos ismerete. A vizsgálati részben részletesen elemzésre kerülnek az ökológiai, társadalmi és gazdasági adottságok.

2.1. Földrajzi elhelyezkedés

A város a megye északnyugati részén, a belső-somogyi középtájhoz tartozó Marcali-hát keleti oldalán terül el. Tóth Ágoston térképész itteni mellszobránál a földrajzi helyzetét pontosan meghatározták; szélesség: 46° 34' 46", hosszúság: 17° 24' 38".

A település minden égtáj felől megközelíthető: észak-déli irányban szeli át a 68-as út, amely a Balatontól vezet a barcsi határátkelőig. Keletről Öreglak, nyugatról Zalakomár felől juthatunk a városba. Naponta több mint nyolcvan helyközi autóbuszjárat érkezik ide, illetve indul pályaudvaráról. Átszállás nélkül érhetjük el Budapestet, Győrt, Baját, Mohácsot és Kaposvárt. Marcalin halad át a Balatonszentgyörgy-Somogyszob vasútvonal.

A Marcali-hát Balatonberény és Balatonkeresztúr között emelkedik ki a partot övező lejtős síkságból, a keleti és nyugati oldalt kísérő vizenyős, lápos környezetből. Egyenes vonalban húzódik délre, 30-35 km hosszúságban morfológiailag is élesen kirajzolódva, majd egyre inkább eltűnve a homoktakaró alatt. Legmagasabb pontja a várostól északnyugatra a Kastély-dombon (256,5 m) található. A Kanizsai-dombon a geodéziai alappontot (236,6 m) vasbeton mérőtorony jelöli. A hátságot többségében lösz takarja, csak néhol bújik elő a pannon homok-és agyagréteg. Például az egykori téglagyár helyén, illetve a régi gombai homokbányában. A várostól északkeletre terül el a Balaton turzásokkal elzárt egykori öble - a Nagyberék, - keletre síkság-jelleget öltő homokvidéket találunk a (Nagyberék - Dráva-völgy közötti homokterület).

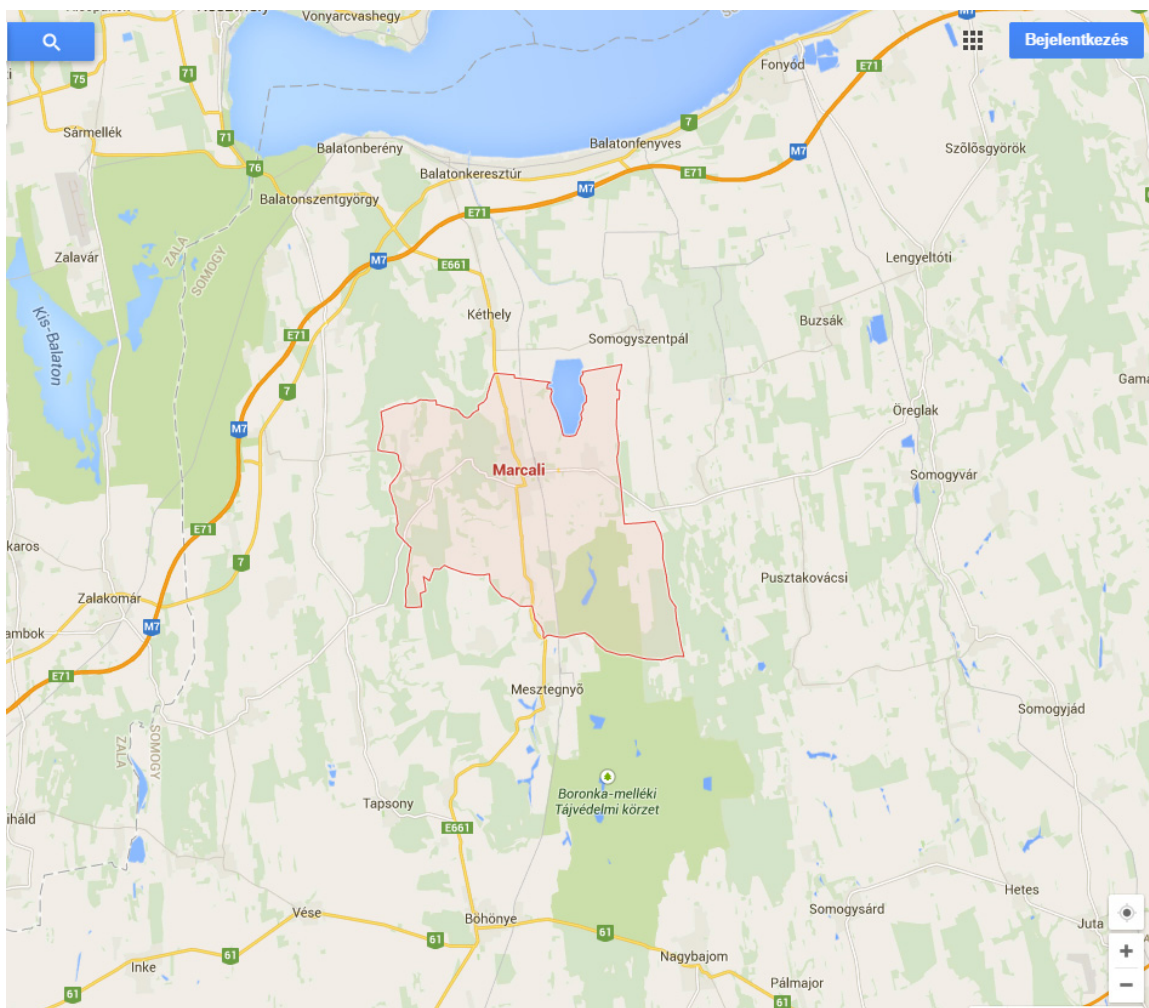
A terület Belső-Somogy földrajzi tájegységben található. E tájegység a Kis-Balatontól és a Nagyberektől D-i irányban a Dráva völgyéig húzódik. Nyugaton a Zalaapáti-hát, Keleten a Külső-Somogy és a Zselic határolja.

A Marcali-hát É-D irányú, 10 km széles, 50 km hosszúságban 200 m körüli magasságával a Belső-Somogyot két részre osztja.

A dombhátat pannóniai homok-agyag és pliocén kori keresztrétegezett homok építi fel. A területen Horvátkút és Marcali gombai településrészén kerül a felszínre a vízmosásokban és mélyutakban. Egyébként a felszínt lösz borítja, a tetőhelyzetben vastagsága 3-6 m. A barna erdőtalaj sok helyen lepusztult.

A Marcali-hát Ny-i és K-i peremén terasz-szerű deráziós teraszok alakultak ki, ezek Marcali térségében is megtalálhatók. Az eróziós völgyek érdekessége, hogy a Ny-K irányú völgy a Szentjános-árok völgye is.

Marcali város 10.440 hektár terület nagyságú településhelység. A település a városi rangot 1977-ben kapta meg.

(Forrás: www.google.hu/maps)

2.2. Természeti adottságok

2.2.1. Éghajlat

A város a „Dunántúli dombos-hegyes terület” elnevezésű éghajlati körzetbe tartozik. Napsütésben és kapott napenergiában a legszegényebb, egyben legfelhősebb és párás levegőjű terület. Mind a mediterrán, mind a kontinentális hatás érvényesül. A hőmérséklet ingadozás kicsi. Kevésbé forró a nyár, kevésbé zord a tél, mint az Alföldön. A csapadék a legkevésbé szeszélyes eloszlással jelentkezik.

Jellemző adatok:	abszolút hőingadozás	45-50° C
	közepes hőingadozás	21-22° C
	fagyos napok száma	150-160
	évi csapadék	600-800 mm
	évi napsütés	1850-2050 óra
	uralkodó szélirány	észak
	rövid idejű nagy csapadék	65-105 perc

2.2.2. Vízrajz

A Szentjános árok, A kátyú-árok, az Orbai- és Bara-patakok (mint belterületi befogadók) a Sári-csatornán keresztül a Balaton vízgyűjtőjéhez tartoznak. A horvátkúti városrész a Balaton Ny-i vízgyűjtőjének része. A vízgyűjtő alakja és kiterjedése miatt az összegyülekezési idő rövid. A vízgyűjtő legmagasabb pontja 236 m Bf. A patakok hossz-szelvényében a felső szakaszon meredekebb, az alsó szakaszon enyhébb esést láthatunk.

Az árkok vízhozama változó, vízjárásuk viszonylag kiegyenlített. A nagy csapadékokból a lezúduló víz a völgytalpat is elárasztja rövid időre. A hordalékszállításra csak becsült adatok állnak rendelkezésre. A szántóterületek egy részénél a talajpusztulás mértéke meghaladja a 15 t/ha év értéket. A lemosott talaj fizikai félesége: vályog és homokos vályog. Az eróziós jelenség a külterületi-zártkerti területekre jellemző. A Szentjános árok felső szakasza is vízmosásban folytatódik. A horvátkúti városrészben több helyen is látható a Horvátkúti-árok oldalvölgyeiben vízmosás. A lesodort talaj szemcseösszetétele változó, de a finom frakció a jellemző.

A laza üledékes talajban a homokos pannóniai rétegekben jelentős mennyiségű réteg-víz gyűlhet össze. A felszín közeli lösz esetében talajvízzel nem kell számolni. Az időszakosan belvizes területeknél a magas talajvízállás és a domblábaknál kilépő vizek miatt vízborítás lép fel. Talajvízszint-süllyesztéssel ennek ellenére nem kell számolni. A talaj függőleges átszivárgási tényező területi átlaga 0,5-1•10⁻⁵ m/nap.

2.2.3. Talajok

A területen leggyakrabban és legnagyobb területtel előforduló talajok:

- agyagbemosódásos barna erdőtalaj. A területen több helyen megtalálható, legnagyobbbrészt homok fizikai féleségű.
- nem karbonátos réti talaj, homokos vályog fizikai féleségű. A terület alacsonyabb részein fordul elő.
- nem karbonátos réti öntéstalaj. A Szentjános árok alsó szakasza melletti területek talaja. Homokos vályog.

2.2.4. Növényzet

A Marcali-hát a Praeillyricum flóraidék Belső-somogyi flórajárásához tartozik növényföldrajzi szempontból. A magasabb részein balkáni jellegű aljnövényzettel rendelkezős és az illír bükkösök hazai társulását képviselő tölgyesek találhatók. A domb-oldalakon gyertyános-kocsányos tölgyesek élnek. A patakok melletti vizes részeken tölgy – kőris – szil ligetek találhatók.

A bükkösök koronaszintjét a bükk (*Fagus silvatica*), a korai- és hegyi juhar (*acer platanoides*, *A. pseudo-platanus*) alkotja. Előfordul a gyertyán (*Carpinus betulus*), az ezüsthárs (*Tilia argentea*), mezei szil (*Ulmus minor*) is. A cserjeszintben a veresgyűrű som (*Cornus sanguinea*), a kecskerágó (*Euonymus europaeus*) a gyakori. A gyepszint jellemzői a borostyán (*Hedera helix*), tüdőfű (*Pulmonaria officinalis*), a lednek (*Lathyrus venetus*), a szúrós csodabogyó (*Ruscus aculeatus*), a sárga árvacsalán (*Lamium galeobdolon*).

A bel- és külterületen az utak mentén, az árokparton és egyéb ruderalis területeken a bodza-, üröm-, libatopfélék a jellemzők.

Marcali térségében honos fafajok jegyzéke:

Barkócaberkenye, csertölgy, ezüsthárs, fehér fűz, fehérenyár, feketegyűrű (tatár), juhar, feketenyár, gyertyán, házi berkenye, hegyi juhar, hegyi szil, kecskefűz, kislevelű hárs, kocsányos tölgy, kocsánytalan tölgyek, korai juhar, közönséges boróka, közönséges bükk, közönséges nyír, madárcseresznye, magas kőris, magyar kőris, mezei juhar, mezei szil, mézgás éger, molyhos tölgy, nagylevelű hársak, rezgőnyár, törékeny fűz, vadalma, vadkörte, vénic szil, virágos kőris, zselnicemeggy.

2.2.5. Állatvilág

Marcali környéke rendkívül gazdag és „színes” állatvilággal rendelkezik, köszönhetően természeti adottságainak. A területen nagy kiterjedésű erdők, rétek és lápos területek, nagy kiterjedésű vízterületek egyaránt megtalálhatók.

Az emlősök sorában gyakori az őz, a gímszarvas, a vaddisznó, és a róka, a mókusokon kívül pedig erdei és mogyorós pelével is lehet találkozni. A ragadozók közül gyakori a borz és a menyét. A településen élők fekete gólyát, békászót és réti sast, valamint barna kányát is láthatnak. Az éjszakai ragadozók közül a macskabagoly, a füleskuvik és a gyöngybagoly sokfelé előfordul. A vidék igen gazdag énekesmadarakban is.

A vizes lápos területeken az élőhelyek nagyszámú kétéltűnek és hüllőnek biztosítják a létfeltételeket. A kétéltűek közül (mind a 15 hazai fajuk védett) 12 faj figyelhető meg a területen, többek között az éjszaka mozgó barna ásóbéka és a hosszúlábú mocsári béka melynek hímei a nászidőben kék színűvé válnak. Sekélyebb vizekben gyakori, de tavasszal tócsákban is él a pettyes göte. A hüllők közül jellemző a mocsári teknős, amely a vidék állóvizeit és mocsarait lakja és a fürge gyík, amelynek vöröshátú változata is él a területen. Általánosan elterjedt a vízisikló, ritkábban fordul elő a rézsikló, amelynek elterjedési területe inkább a domb és hegyvidékekre jellemző, a síkságokon ritkább. Találkozhatunk a keresztes vipera ezen a vidéken jellemző fekete változatával. A madarak közül több ritka és veszélyeztetett fajnak biztosítja a zavartalan szaporodási feltételeket e változatos élőhely. Kiemelkedő jelentőséggel bír az itt költő rétisas és fekete gólya populáció. Népes állományt alkot a globálisan veszélyeztetett cigányréce, míg a fokozottan védett haris és törpevízicsibe csak a nedvesebb években marad vissza a fészkelési időszakban. Az utóbbi évtizedekben jelent meg és állandó szaporodó népséget alkot az aranyakác. A Boronka-melléki Tájvédelmi körzetben él a Dunántúl talán legéletképesebb vidra állománya is.

2.3. Fejlődéstörténet

Marcali a Pécz nemzetségből származó Marczali család ősi birtoka volt. Nevét első ízben egy 1274-ben kelt latin nyelvű oklevél említette először. 1332-1337 között a pápai tizedjegyzék is említette, így már ekkor egyházas hely volt, 1455-ben Szent Aniamus tiszteletére szentelt plebániatemplomát, valamint a város mellett Szent Domonkos tiszteletére emelt pálos kolostorát is említették az oklevelek.

1448-ban már városi kiváltságokat is élvezhetett, 1494-ben pedig iskolája is volt.

1488-ban, Marczali László halála után a település a Báthori család birtokába került.

A török hódoltság idején járási székhely volt, de az itteni erősség csak 1566, Szigetvár eleste után került török kézre. Az 1563-as török kincstári adólajstrom ekkor 35 házat sorolt itt fel, majd az 1573-1574. évi fejadólajstrom felsorolása a város következő részeit sorolta fel: Újfalú 33 ház, Felső-utca vagy Benács-utca 18 ház, Alsó-utca 19 ház, Felső-utca 5 ház. Eresznek (Érsek-utca) 10 ház.

Az 1598-1599 közötti magyar királyi adólajstromban pedig már Babócsa várának tartozéka, és 1626-1627-ben már mint Nádasdy Pál birtokát említették.

1660-ban a pannonthalmi főapátsági tizedváltságjegyzék már Szent-György várának tartozékaként említette.

1677-ben Széchenyi György kalocsai érsek nyerte adományba a királytól, 1715-1733 között gróf Széchenyi Zsigmond birtoka lett.

1772. augusztus 24-én országos-, 1820 április 28-án pedig hetivásárok tartására is szabadalmat nyert.

1848-49-ben - a forradalom és szabadságharc idején Noszlopy Gáspár a város politikai, majd katonai vezetője mártírhálált halt eszméiért. Az önkényuralom idején épült buda-kanizsai vasút (1861) a földesúri tilalom miatt elkerülte a várost, ez később teljesen elszigetelte. Közútjai is visszaestek a rangsorban. A főútvonalak rendre elkerültek. Ez mezőgazdaságát és kisiparát is visszavetette. Bár lakói erőfeszítéséből kórházat (1861), polgári iskolát (1908), helyi lapokat létesített, kisiparosai, kisbirtokosai az I. világháború végére alulmaradtak a nagyiparral, nagybirtokkal folytatott versenyben.

A század első évtizedeiben emelt épületek a mai városképnek is meghatározói (Mayer-ház, Széchenyi-kastély, bíróság, polgári iskola, városháza). Sokan a szülőföld iránti alázattal teremtetek itt hetilapokat (Illés Samu, Bernáth Béla, Névay Zoltán ügyvédek), irodalmat (Kozma Andor), egyesületeket (Ádám János), színjátszást, zenei és sportéletet, óvodát (Csányi Ferenc), lakó és középületeket (Sztelek, Csomós építésszek), messze elismert egészségügyet (Dr Szaplanczay Manó, Shuszték Jenő kórházigazgatók).

A II. világháború végén hadszíntér a nagyközség, igen súlyos anyagi károkkal. Az áldozatok emlékművén pedig - Hősök tere - a korabeli lakosság egytizedének neve olvasható.

Az újrainduláshoz az uradalom ingatlanainak köztulajdonba vétele, majd az állami építkezések (laktanyák és lakások) adtak lökést. Ipari fejlődése a mezőgazdaság nagyüzemi átszervezése után, a keletkező munkaerő-felesleg elhelyezése miatt az 1960-as években vett nagyobb lendületet.

A második világháború után megindult fejlődés tette lehetővé, hogy évszázadokkal ezelőtti kiváltságait visszaszerezze. 1977-ben ismét városi rangot kapott, ekkor csatolták hozzá a szomszédos Bize, Boronka és Horvátkút községeket is.

A település falain belül országos hírví tudósok, alkotóművészek születtek és dolgoztak. Többek között Marczali Henrik, Lengyel József, Bernáth Aurél.

Marcali Város teljes körű városi, igazgatási és szolgáltató funkcióval rendelkezik, melyeket nem csak a szűken vett marcali kistérség számára nyújt, hanem egyes szolgáltatások esetében a Drávától a Balatonig található települések számára is biztosít. A központi szerep nem csak a közigazgatási, igazságszolgáltatási funkciók telepítésében figyelhető meg, hanem a város által nyújtott közszolgáltatások, térségre gyakorolt hatásában is.

Marcali ma mintegy 12 ezer fős település, ma is a mikrotáj gazdasági, kereskedelmi, közigazgatási, egészségügyi, kulturális centruma - iskoláival, múzeumaival, parkokkal, köztéri alkotásokkal - közel a Balatonhoz.

Marcaliban a közoktatási intézmények teljes vertikuma kiépült, biztosítva a város lakóinak és a vonzáskörzetben élőknek a beiskolázási lehetőségeket.

Marcali város önkormányzata évente a normatíva többszörösét fordítja polgárai művelődésére. Közel húsz éves múltat tekint vissza az a helyi rendszer, amelyben intézmények, magánszemélyek, egyesületek, polgári közösségek kezdeményezései pályázat útján juthatnak hozzá ahhoz a támogatáshoz, amely elképzeléseik megvalósítását lehetővé teszi. A helyi társadalom mellett az önkormányzat is megrendelője intézményeinek, ezért egy sajátos, vegyes finanszírozási forma alakult ki.

Marcali jól működő testvérvárosi kapcsolatot tart a német Künzelsau, az olasz Morovalle, a horvát Medulin, és az erdélyi Maroshévíz városokkal.

2.4. Településszerkezet

Marcali város a Dél-Dunántúli Régióban, Somogy megyében, a Marcali Járásban található. A helység területe 10.440 hektár nagyságú.

Marcali településszerkezetét jelenleg jelents részben a rajta keresztülhaladó országos utak határozzák meg. A város szerkezetében a legjelentősebb változás az elkerülőút (68 sz. út) megépítésével keletkezik, melynek megvalósulása az országos gyorsforgalmi és főúthálózat hosszú távú fejlesztési programja szerint 2015-ig várható.

A magasabb rendű tervek szerint egy kelet-nyugati irányú új út (Sávoly (M7) - Marcali - Somogyvár - Gamás - Törökkoppány - Nagykónyi (61.sz. főút)) is áthalad a városon, a meglévő országos utak nyomvonalát felhasználva, kisebb korrekciókkal. Marcali belterületén a Balaton törvényben szereplő Kossuth u.-Rákóczi út-Széchenyi út nyomvonal helyett a Kossuth u.- Sport u.-Széchenyi nyomvonal javasolt annak érdekében, hogy az új főút is elkerülje a városközpontot.

Az országos utak javasolt szerkezete lehetőséget ad forgalomcsillapított, gyalogos elsőbbségű városközpont kialakítására.

Ennek fő tengelyét a Rákóczi Ferenc utca Kossuth u. és Petőfi u. közötti szakasza, valamint a Hősök tere képezi.

Marcali tájszerkezetének területfelhasználási rendszerét

- a Btv. szerinti térségi területfelhasználás rendszere, és a területfelhasználást meghatározó övezetek területe és az
- övezetek törvényi szabályozása;
- a hatályos településszerkezeti terv;
- a történeti hagyományokon alapuló jelenlegi tájhasználat;
- a táji természeti értékek védelmének követelményei együttesen határozták meg.

LAKÓTERÜLETEK:

Nagyvárosias lakóterület Marcali meglévő, 5 szintes vagy annál magasabb építésű úszótelkes lakótelepei, melyek a Városházban helyezkednek el, a Dózsa György út mellett illetve a Posta köz – Múzeum köz térségében.

Kisvárosias lakóterületek szintén a meglévő, jellemzően 4 szintnél nem magasabb, meglévő, úszótelkes, telepszerű lakóterületek tartoznak a kisvárosias lakóterületekbe, melyek Marcali központi belterületén a Városházban és attól északra találhatóak (Berzsenyi út, Bene Ferenc (volt Ságvári Endre) utca, Mikszáth Kálmán utca, Nagypincei utca térsége, Csomós Gergely (volt Lenin) utca és a Kossuth Lajos utca mindkét oldala).

Kertvárosias lakóterületek s település központi belterületén a családirházas lakóterületek jelentős része kertvárosias lakóterületbe sorolt, kivétel csak az északkeleti részen a Bem és a Táncsics utcától keletre eső lakótömbök, a Liszt Ferenc utca északi része, a Déli alközponttól délre eső tömbök illetve a városközponttól délnyugatra eső lakóterületen a Kodály Zoltán utca, Vörösmarty Mihály utca keleti oldala. A kertvárosias lakóterületek jellemzően oldalhatáros beépítésűek, viszonylag ritka a szabadonálló beépítési mód, van viszont ikres és zárt sorúan is beépült kertvárosias lakóterület. Boronkán és Gyótápusztán nincs, Horvátkút déli részén, a Horvátkúti úton van néhány telek kertvárosias lakóterületbe sorolva.

Falusias lakóterületek Marcali legrégebben beépült lakóterületei, Horvátkút, Boronka, Bize és Gyótápuszta nagy telkes hagyományosan oldalhatárosan beépült lakóterületei tartoznak Falusias lakóterületbe valamint ezek már korábban kijelölt fejlesztési területei (pl. tömbfeltárások, jellemzően már beépítetlen területek). Marcali központi belterületén Gomba településrészen a Bem és a Táncsics Mihály utcától keletre eső telkek és a Liszt Ferenc utca északi oldali teleksora tartozik ide, de az délnyugati lakóterületben is van néhány tömb (Kodály Zoltán utca, Vörösmarty Mihály utca) illetve a Déli alközponttól délre eső tömbök azok, melyeket már a korábbi terv is Falusias lakóterületbe sorolt.

VEGYES TERÜLETEK:

A Településközpont vegyes terület olyan lakó és helyi szintű egyéb rendeltetést (igazgatási, kereskedelmi, szolgáltatói, vendéglátói, egyházi, egészségügyi, stb.) szolgáló épületek elhelyezésére szolgál, melyek a domináns lakófunkciót alapvetően nem zavarják.

Marcali már kialakult, elszórtan elhelyezkedő, helyi szintű intézményterületeit (pl. posta, mosoda, Idősek otthona, Gyermekélelmezési Központ, Polgármesteri Hivatal stb.), valamint

intézményépületekkel vegyes lakóterületeit településközpont vegyes területként szabályozza a terv. Így kerültek már korábban Településközpont vegyes területbe a Városház utca területén lévő, vegyes beépítésű intézményterületek, vagy a Kossuth Lajos utca, Táncsics Mihály utca, Rákóczi Ferenc utca, Széchenyi utca, Dózsa György utca stb. menti vegyes hasznosítású telkek.

Intézményterületek a korábbi központi vegyes területről történő elnevezés jelzi, hogy a terület elsősorban intézményi, azaz igazgatási, nevelési, oktatási, egészségügyi, szociális rendeltetést szolgáló épületek elhelyezésére szolgál. Ide tartoznak Marcali területén az iskolák, óvodák, más nevelési intézmények, a templomok valamint a már korábban központi vegyes területként meghatározott fejlesztési területek (pl. a Fürdő és a Noszlopy Gáspár utca közötti – még beépítetlen – tömbök egy része). Az Intézményterületen lakóépület nem létesíthető.

GAZDASÁGI TERÜLETEK:

Egyéb ipari területként került már korábban kijelölésre a központi belterülettől délkeletre és, a Kaposvári úton, illetve a jövőben az elkerülőtről megközelíthet tervezett Ipari Park még beépítetlen területe.

A kereskedelmi, szolgáltató terület Marcali területén elsősorban környezetre jelentős hatást nem gyakorló gazdasági tevékenységi célú épületek elhelyezésére szolgál. Ide kerültek besorolásra a meglévő és korábban kijelölt gazdasági telephelyek a keleti iparterületen, a Noszlopy Gáspár utca mentén (malom, benzinkút, stb.), a Dózsa György utca melletti területen, kisebb meglévő telephelyek a lakóterületbe ágyazva (Vereckei utca, Kozma Andor utca, Templom utca). A Településszerkezeti terv a meglévő gazdasági telephelyek (Ziehl-Abegg Noa Ép Kft) bővítéseként a Puskás Tivadar utca végénél lévő 0220/9, 0221/8 hrsz. egy részét, összesen 5,4 ha területtel. A Liszt Ferenc utcai részen is kibővül a terület a 299 hrsz-ú telek bevonásával, mely falusias lakóövezetből kerül át kereskedelmi, szolgáltató területbe.

KÜLÖNLEGES TERÜLETEK:

A különleges területbe azok a területek tartoznak, amelyek a rajtuk elhelyezendő építmények különlegessége miatt (helyhez kötöttek, jelentős hatást gyakorolnak a környezetükre vagy a környezetük megengedett külső hatásaitól is védelmet igényelnek) az előzőektől eltérő területek.

Különleges terület - egészségügyi terület a Városház utca területébe ékelődő egészségügyi terület (a kórház területe) elsősorban kórház, egészségügyi funkciójú és egyéb rekreációs rendeltetést szolgáló építmények valamint ezek rendeltetésszerű működéséhez szükséges egyéb építmények elhelyezésére szolgál.

Különleges terület - fürdő és szabadidőközpont a terület a vízi sportolás, strandolás, élményfürdőzés; a szabadidőeltöltését szolgáló sportolás, pihenés, rekreáció, szabadidő játékok, a kultúra, szórakozás, rendezvények és az ezekhez kapcsolódó kereskedelmi, szolgáltató építmények elhelyezésére szolgál.

Különleges terület – gyógy szálló a már korábban különleges területbe sorolt Gyógy szálló területe a gyógyüdülési, wellness és gyógyászati funkciókat valamint szálláshely szolgáltatást magába foglaló valamint az azokat kiszolgáló sportolási, rekreációs, kereskedelmi szolgáltató építmények elhelyezésére szolgál.

Különleges terület honvédségi terület a honvédelmi terület a honvédelmi és azzal összefüggő funkciókat magába foglaló építmények elhelyezésére szolgál.

Különleges terület autóbusz pályaudvar a buszpályaudvar a rendeltetésének megfelelően az azt kiszolgáló funkciókat magába foglaló építmények elhelyezésére szolgál.

Különleges terület - turisztikai terület a Nagypince utcai turisztikai fejlesztési területen turisztikai, szórakoztató, szabadidős, kulturális, sportolási, rekreációs, közösségi rendezvények építményei, továbbá szállásépületek, kemping és az ezekhez kapcsolódó kereskedelmi szolgáltató építmények létesíthetők. Ugyanilyen célokat szolgálhatnak a Gyótapusztai délnyugati részén fekvő – korábban gazdasági és vegyes területbe sorolt telephelyek, továbbá Horvátkúton a volt óvoda területe.

Különleges terület mezőgazdasági üzemközpont a kialakult mezőgazdasági majorok területét a terv különleges terület - mezőgazdasági üzemközpontként jelöli ki, ahol a mezőgazdasági termeléssel összefüggő épületek, az agrárturizmussal összefüggő épületek, továbbá a mezőgazdasági üzemi funkciókkal (állattenyésztéssel) összeegyeztethető kereskedelmi, szolgáltató létesítmények alakíthatók ki.

Különleges terület erdőgazdasági üzemközpont a Gyótapusztai térségében működő erdőgazdasági telephely, ahol a terv beépítésre szánt területként biztosítja az erdőgazdálkodáshoz, vadgazdálkodáshoz szükséges üzemi épületek kialakítását.

Különleges terület - hulladékgazdálkodási központ a működő regionális hulladéklerakó területe, ahol a hulladékgazdálkodáshoz kapcsolódó építmények létesíthetők.

Különleges terület - szennyvíztisztító telep területén a rendeltetésének megfelelő építmények létesíthetők.

Különleges terület – sportterület a város sportolási célú területei, ahol a sportolási célú építmények mellett egyéb rekreációs célt szolgáló építmény, szállásépület, továbbá a sportolással és rekreációval összefüggő kereskedelmi, szolgáltató, vendéglátó épület is kialakítható.

ZÖLDTERÜLET:

Zöldterület a jellemzően növényzettel fedett közhasználatú közparkok és közkertek területe. Zöldterületként jelöli ki a Szerkezeti terv a Marcali északi határán lévő közhasználat elől el nem zárt kegyeleti park területét is. A szabályozási terven ki kell jelölni azokat a zöldterületeket, ahol épület nem létesíthető (közpark). Ezekben az övezetekben a szabadidőeltöltését, a pihenést, sportolást, játékot szolgáló építmények, sétautak, kerékpárút és köztárgyak létesíthetők.

A közparkként szabályozott zöldterületeken a fenti építményeken túl kialakítható a közpark funkciójához illeszkedő, a szabadidőeltöltését, a sportolást, a játékot, a kultúrát szolgáló, továbbá vendéglátó épület is.

ERDŐTERÜLET:

Az erdőterületek kijelölésének két meghatározó szempontja volt. Egyrészt az Országos Erdőállomány Adattár szerinti erdők teljes területének erdőterületként történő kijelölése. Másrészt a Btv.

erdőgazdálkodási térségre, erdőterület övezetére, erdőtelepítésre alkalmas terület övezetére vonatkozó törvényi megfelelés biztosítása. Ezen követelményeknek megfelelően a módosított településszerkezeti terv szerinti erdőterület kevesebb, mint a Btv. által kijelölt erdő, de jóval több a hatályos településszerkezeti tervnél.

MEZŐGAZDASÁGI TERÜLET

A mezőgazdasági terület hat sajátos területfelhasználását határozza meg a terv a Btv. törvényi szabályozásának, a hatályos szerkezeti tervnek, a táji-természeti értékeknek, az ökológiai hálózatnak a figyelembe vételével és a történeti mezőgazdasági használatnak megfelelően.

Az általános mezőgazdasági terület árutermelő gazdálkodásra kedvező termőhelyi adottságokkal rendelkező sajátos területfelhasználási egység, ahol a mezőgazdasággal összefüggő épületek bármely művelési ágban kialakíthatók. Ezt a sajátos területfelhasználási egységet védett, vagy védelemre érdemes élőhelyek, védett természeti területek, Natura 2000 területek, az ökológiai hálózat övezetei nem érintik, így a gazdálkodás természetvédelmi korlátozás nélkül folytatható.

Általános mezőgazdasági terület – szélerőmű parkkal területfelhasználási egység területén az általános mezőgazdasági területhez képest a különbség az, hogy lakás, lakóépület ebben a területfelhasználási egységben nem létesíthető, létesíthetők viszont szélerőművek a külön jogszabályok szerint. 5 MW összteljesítményt meghaladó szélerőmű park azonban csak akkor létesíthető, ha kiserműként, vagy erőműként a szélerőmű park és járulékos létesítményei a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési Tervébe, 50 MW felett az Országos Területrendezési Tervbe is beillesztésre kerülnek.

Általános borvidéki mezőgazdasági terület szőlőhegyen (volt zártkerteken) kívüli meghatározóan szőlőkataszteri I. osztályú területeket foglalja magába. A sajátos területfelhasználási egység területén csak a szőlőtermesztéssel, szőlőfeldolgozással, borászattal, borturizmussal összefüggő épületek létesíthetők. Létesíthető továbbá a gazdasági épületekben lakás is.

Általános korlátozott használatú mezőgazdasági terület meghatározóan a Boronka-melléki Tájvédelmi Körzetbe Natura 2000 területekre, az ökológiai hálózat területére, mélyfekvésű területekre és tájvédelmi szempontból érzékeny területekre és olyan területfelhasználási egység, ahol épület nem létesíthető.

Kertes mezőgazdasági terület a szőlőkataszteri I. osztályú területeken kívüli szőlőhegyek (volt zártkertek) területe. Ezen területfelhasználási egységben, művelt telken a szerszámok és termények tárolását, a szőlőgazdálkodást és borászatot, továbbá a borturizmust szolgáló épületek és pince létesíthető. A területfelhasználási egység belterülethez szervesen kapcsolódó külön meghatározott övezeteiben lakóépület is létesíthet, állattartó telep és birtokközpont azonban nem alakítható ki.

Kertes borvidéki mezőgazdasági terület a szőlőhegyek (volt zártkertek) azon területrésze, amely meghatározóan a szőlőkataszteri I. osztályú területbe tartozik. Ezen területeken kizárólag szőlő művelésű telken lehet a szőlőművelést, szőlőfeldolgozást, bortárolást vagy a borturizmust szolgáló épületeket létesíteni. A területfelhasználási egység belterülethez szervesen kapcsolódó külön meghatározott övezeteiben lakóépület is létesíthet.

VÍZGAZDÁLKODÁSI TERÜLET:

Vízgazdálkodási terület a Marcali-víztározó, a Gyótai-tavak, továbbá a patakok, vízelvezető csatornák, árkok vízmedre. A vízfolyások területén csak a vízgazdálkodással összefüggő építmények létesíthetők. A Gyótai tórendszer a Boronka-melléki Tájvédelmi Körzet védett területe, így itt csak természetvédelmi kezeléssel összefüggő építmények létesíthetők. Kezdeményezni kell a tavak körüli sétaúttal való körbejárás, a kerékpárral való megközelítés lehetőségének kialakítását. A Marcali víztározó területén a horgászat, halászat, a vízi sportolás építményei egyaránt kialakíthatók.

KÜLÖNLEGES TERÜLET:

Különleges terület - temető beépítésre nem szánt terület, ahol a temető rendeltetésével összefüggő építmények létesíthetők.

Különleges terület – Tájgazdálkodási központ beépítésre szánt területként nem szabályozható működő majorok területe (volt lőszerraktár, Gyótapusztá), ahol a mezőgazdasági termeléssel összefüggő üzemi épületek, a lovas turizmus építményei, továbbá a génmegőrző, ismeretterjesztés bemutatási célú állattartás építményei helyezhetők el.

Különleges terület – napelem park a megújuló energiaforrások széleskörű hasznosítása érdekében a terv a szélerőmű parkon kívül napelem park céljára is biztosít területet.

Különleges terület – Horgászközpont a Marcali-víztározó mellett kijelölt olyan területfelhasználás, ahol a horgászturizmus, víziturizmus, továbbá a tározó fenntartásához szükséges épületek létesíthetők.

Különleges terület – adóállomás Marcali keleti határán lévő különleges terület – adóállomás területén kizárólag a rendeltetéséhez kapcsolódó építmények helyezhetők el.

KÖZLEKEDÉSI TERÜLETEK:

Országos utak Marcali közigazgatási területét jelenleg a 68 sz. főút, a 6704 j. (Öreglak), a 6805 j. (Zalakomár), a 6818 j. (Somogysámsón) és a 67131 j. (Gyótapusztá) országos mellékutak, valamint a 67306 j. vasútállomási út érintik. Az országos és megyei tervek, illetve a Balaton tv. szerint, a távlatban két főúti fejlesztésre kerül sor:

- a 68sz. főút fejlesztésére,
- egy új főúti kapcsolat (Sávoly (M7) - Marcali - Somogyvár - Gamás - Törökkoppány - Nagykónyi (61.sz. Főút)) létrehozására.

A 68 sz. főúton nyomvonal korrekció, a várost elkerülő szakasz kiépítése folyamatban van. A településszerkezeti terv ezen a szakaszon a részletes útterveknek (a kisajátításnak) megfelelő nyomvonalat tartalmazza, ehhez csatlakoztatja Kéthely Balaton törvény szerinti elkerülését. Déli irányban, a Bizét elkerülő szakasznál a településszerkezeti terv eltér a Balaton törvény nyomvonalától, a lakott területet teljesen elkerülő vonalvezetést tartalmaz.

Az új főúti kapcsolat a magasabb rendű tervek szerint a 6704j., a 6805j., és a 6818j. utak nyomvonalán halad, kisebb korrekciókkal. Részletes úttervek csak a 6805j. út egy rövid szakaszára (Galamboki út) készültek, ezt a településszerkezeti terv átvette. Az ezen kívüli nyomvonalban eltérés

javasolt a magasabb rendű tervekhez képest:

- Marcali belterületén: Kossuth u.- Sport u. - Petőfi u. - Széchenyi út nyomvonal a Kossuth u.-Rákóczi út-Széchenyi út nyomvonal helyett (annak érdekében, hogy az új főút is elkerülje a városközpontot)
- Horvátkúton: a temetőt délről elkerülő nyomvonal a temetőt a településtől elvágó nyomvonal helyett.

Az országos és megyei tervek, illetve a Balaton trv. szerint a távlatban a települést két kiemelt jelentőségű mellékút is érinteni fogja:

- a meglévő Galambok – Zalakomár - Marcali (6805j.) út
- és a Csömend – Somogyfajsz - Juta tervezett kiemelt jelentőségű mellékút.

A meglévő vasútállomási úttal kapcsolatban területigényes fejlesztés nem várható.

A települési úthálózatot a helyi gyűjtőutak, kiszolgáló, ill. lakóutak, illetve külterületen a kiskerti utak, erdő- és mezőgazdasági utak, dűlőutak alkotják.

A 68 sz. főút elkerülszakaszának és a kelet-nyugati irányú új fútnak a megvalósulása után a felhagyott jelenlegi nyomvonalak helyi gyűjtőúttá válhatnak. Hozzájuk kapcsolódik a többi gyűjtő szerepet betöltő helyi út.

A távlatban az alábbi utak kapnak gyűjtőúti funkciót:

- Noszlopy Gáspár u.,
- Rákóczi Ferenc u. (a Kossuth utcától északra),
- Kossuth Lajos u. (a Sport utcától nyugatra),
- Szigetvári u.,
- Berzsenyi Dániel u.,
- Gólya (volt Kilián Gy.) u.-Kaposvári u. - Gesztenyés dűlő,
- Puskás T. u. és folytatása az elkerülő útig
- Horvátkúti u. (Horvátkút)
- Gárdonyi G. u. – Váci M. u. – Munkácsy M. u. – Alkotmány u. (Boronka)
- Nagypincei út

A helyi kiszolgáló úthálózat bővítése a területfejlesztésekhez kapcsolódik.

Az országos útfejlesztések megvalósulása után forgalomcsillapított, gyalogos elsőbbségű városközpont alakítható ki. Ennek fő tengelyét a Rákóczi Ferenc utca Kossuth u. és Petőfi u. közötti szakasza, valamint a Hősök tere képezi. A városközponti jellegét térburkolattal kell hangsúlyozni.

A tervezett külterületi útfejlesztések elsősorban a meglévő útszakaszok között hiányzó összeköttetések megteremtését célozzák. A külterületi utaknál, mező- és erdőgazdasági utaknál, a mezőgazdasági járművek akadálymentes közlekedését, valamint a későbbiekben esetleg szükségessé váló útszélesítés lehetőségét az út menti beépítés szabályozásával kell biztosítani.

A magasabb rendű tervek szerint a települést két térségi jelentőségű kerékpárút érinti:

- a Balatonkeresztúr – Marcali – Böhönye
- és a Galambok – Öreglak kerékpárút.

A térségi kerékpárutak a 68 sz. fút és a 6704j./6805j. utak jelenlegi nyomvonalai mentén haladnak. Egyes belterületi szakaszokon a kialakítás érdekében zárt csapadékvíz elvezetés megvalósítására lehet szükség. A fontosabb helyi kerékpárutak, kerékpáros útvonalak a strandfürdőt, a városi parkokat, a sportterületeket, a temetőket, és a külterületi turisztikai látványosságokat kötik össze.

A gyalogos közlekedés érdekében a városközpontban térburkolás, egyébként járdaépítés, ill. a gyalogutak kiépítése szükséges.

Jelentősebb telken kívüli parkolási igény elsősorban a városközpontban és a temetőknél jelentkezhet. Az új létesítményekhez minden esetben telken belül kell biztosítani az OTÉK szerint szükséges parkolóhelyeket és a rakodási lehetőséget, ez alól legfeljebb csak a meglévő épületek funkcióváltásánál lehet felmentést adni.

A település tömegközlekedési ellátását jelenleg és a távlatban is a helyközi autóbuszjáratok biztosítják. A járáshálózat a területfejlesztéseknek és az úthálózat fejlesztésének megfelelően bővíthető. Az autóbusz állomás a vasútállomás közelében van és marad.

Vasúti közlekedés

Marcalit a Balatonmárfafürdő elágazás – Somogyszob országos vasúti mellékvonal érinti. Marcaliban vasútállomás van. A meglévő vasútvonalon és az állomáson területigényes fejlesztések nem várhatóak.

KÖZMŰ TERÜLETEK:

Közműterületbe sorolta a Településszerkezeti terv a vízműveket, a transzformátortelepet és a gázfogadó állomások területét, melyeken a funkciónak megfelelő létesítmények helyezhetők el.

2.5 Táj értékek

2.5.1. Természeti értékek

Marcali város közigazgatási területén több védett táji érték is található. Településszerkezeti szempontból jelentős védett parkok, fasorok, facsoportok:

sorszám	Megnevezés	Hrsz	Megjegyzés
1.	Bajcsy-Zsilinszky u. végén lévő kislevelű hárs és fehér fűz útsorfák	1913/3	
2.	Béke park	37/20, 37/21	Somogy Megyei Tanács által is védett 13/69/TT/85 törzsszámon (az akkori hrsz: 37/15)
3.	Berzsényi park	1913/78, 1913/84	
4.	Gárdonyi úti volt iskola platánjai	3203, 3205	
5.	Gombai park	2286	
6.	Hársfa utcai fasor	1964/1, 1689	
7.	Kórház kertje	1603	
8.	Kossuth u. 25.(képtár) kertje	47	
9.	Lengyel József emlékpark (Platán)	2310	
10.	Platánfák az Európa parkban	1609/1	
11.	Széchenyi park (Szabadság park)	1608	Somogy Megyei Tanács által is védett 13/68/TT/85 törzsszámon
12.	Szegedi u. piramistölgyek	66	
13.	Vadgesztenyesor az Európa park területén	1609/24	

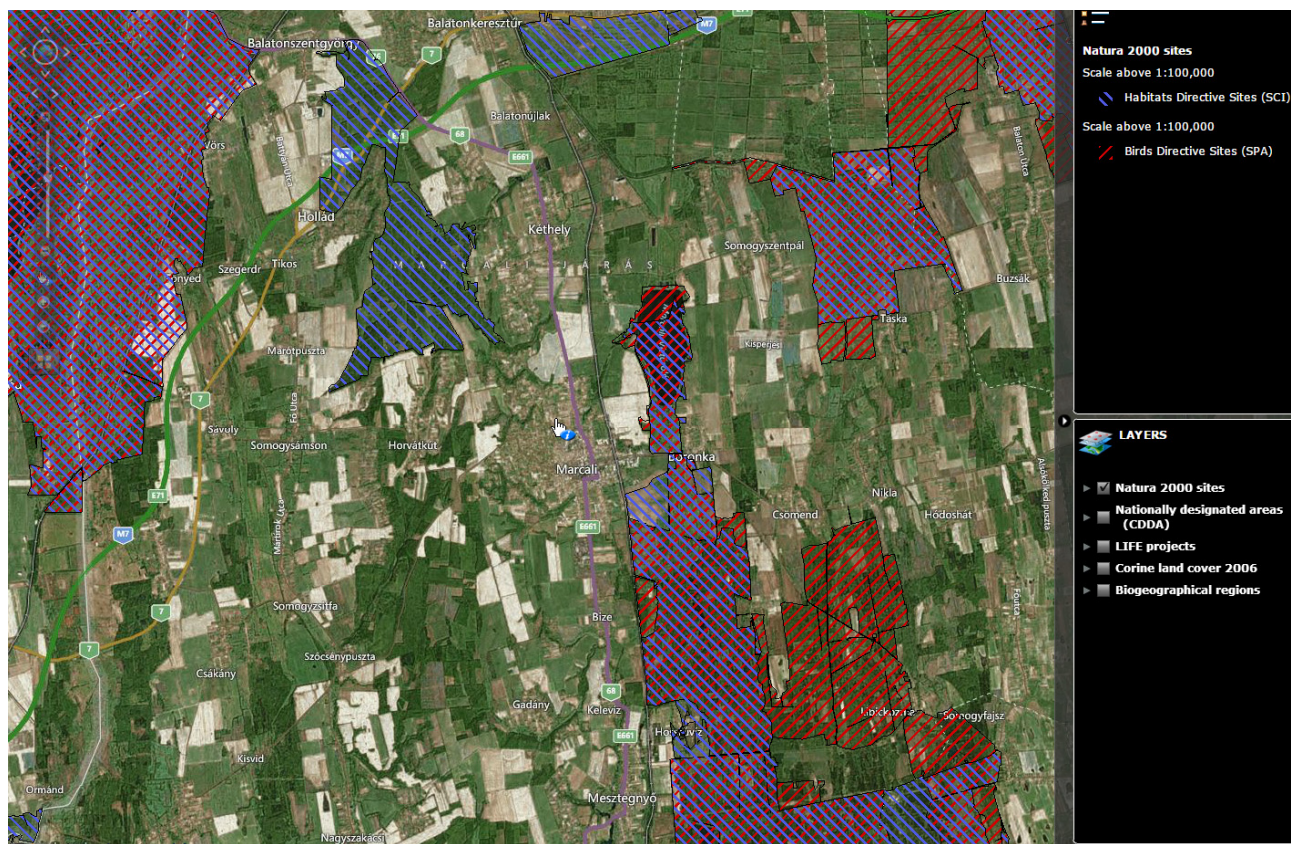
Részben Marcali területén található a Boronka-melléki Tájvédelmi körzet, mely 1991-ben lett védetté nyilvánítva, területe 8232,3 hektár, melyből 499 ha fokozottan védett. A Tájvédelmi Körzet a Dunántúli-dombvidék nagy tájának a nyugati felében a Belső-Somogy középtájon helyezkedik el. A területen az első világháború után a Hunyadiak létrehozták a gazdasági kisvasutat, kialakították a halastórendszert és bevezették a tervszerű erdőgazdálkodást. A nagyrészt erdők borította, vízfolyások szabdalta, halastavak tarkította Tájvédelmi Körzet természeti értékeinek fennmaradásában is közrejátszott, hogy a németek 1944-ben háromszoros aknazárat telepítettek a területre melyet 1956-ig folyamatosan szervezett aknaszedő alakulatok semlegesítettek.

A TK növényvilága

A Tájvédelmi Körzet Dél-Dunántúl Flóravidékén, közelebbről Belső-Somogy flórajárásának homokvidékén terül el. Domborzati viszonyai alapján csaknem sík vidék, növényvilága mégis rendkívüli változatosságot mutat. Néhány méteres szintkülönbség ugyanis azt eredményezheti, hogy a lápoktól a száraz homoki gyepekig a legkülönbözőbb növénytársulások találhatók meg. Mindez a homoktalajok sajátos vízgazdálkodási viszonyaival magyarázható. A pangóvízes mélyedésekben láprétek, fűz- és

égerlápok találhatók. A mozgó vízü területeket ezzel szemben égerligetek, helyenként, tölgy – kőris - szil ligeterdők kísérik. Az üde vízgazdálkodású talajokon gyertyános-tölgyesek húzódnak, ezeket néhol szigetszerű bükkösök tarkítják. A legmagasabb, legszárazabb termőhelyeket cserestölgyesek borítják, míg ezek irtásain másodlagosan száraz homoki gyepek - elsősorban legelők - jöttek létre. A Tájvédelmi Körzet legjellemzőbb tájképi elemei a vízfolyások felduzzasztásával létesített halastavak láncolata, amelyeket üde erdők szegélyeznek. Területén eddig közel 50 védett növényfajt mutattak ki. Közülük a legfigyelemreméltóbbak az állóvizek hínárnövényei között a békaliliom és a fehér tündérrózsa. Az égerlápok aljnövényzetében helyenként tömeges a tavaszi tűzike, az üde gyertyános-tölgyesekben és a telepített erdei fenyvesekben a karéjos és díszes vesepáfrány, a mocsárrétek szélein a sárga sásliliom, a cseres tölgyesekben a kakasmandikó. A Tájvédelmi Körzet bükkállományai mészmertes homok alapkőzetten s barna erdőtalajon alakultak ki. A 600-800 m tengerszint feletti magasság között zonális szubmontán bükkösök, Belső-Somogy homokvidékén leereszkednek 120 m-ig is. A jelenség oka, hogy Belső-Somogy nyugati részén a homoktakaró jelentősen elvékonyodik, ún. "lepelhomok"-ot képez, alatta pedig löszös, agyagos vízzáró réteg található, mely igen kedvező vízgazdálkodási viszonyokat biztosít. A bükkösökből ez idáig 15 védett növényfajt került elő, de még a védett fajoknál is nagyobb természeti értéket képvisel e homoki bükkös társulás, mely egy régebbi flóra- és vegetációtörténeti kor emlékének tekinthető.

Az Országos kéktúra útvonala, valamint a Mésztegyről induló, egykori gazdasági vasút a terület felfedezésének legnépszerűbb módja. Védetté nyilvánítva: 9/1991. (IV.26.) KTM r.

Forrás: <http://natura2000.eea.europa.eu>

2.5.2. Védett épületek, építmények

Országos védelem alatt álló épületek, építmények (műemlékek):

Sorszám	Cím	HRSZ	Megnevezés	Törzsszám	Azonosító
1.	Széchenyi u. 17	1603	Volt kastély (korház)	8674	7996
2.	Szőlőhegy-Öreghegyi u.	5327/11	Mária oszlop	9609	8001
3.	Nagygomba Táncsics M .u. 4.	2287	Rk. Templom	4518	7998
4.	Öreghegy	4697/3	présház	9634	7999
5.	Szőlőhegy I. ker. 3.	4041	présház	9635	8000
6.	Boldog II. János Pál pápa tér 3.	557/2	Rk. templom	4517	7994
7.	Boldog II. János Pál pápa tér 1.	557/1	Rk. plébánia	8673	7995
8.	Középhegy	4111	Rk. kápolna	9608	7997

Az épített örökség helyi védelem alatt álló értékei

A) Helyi védelem alatt álló művi értékek:

Sorszám	Cím	HRSZ	Megnevezés	Megjegyzés
Marcali - Bize				
1.	Bizei utca 5. előtt	3105	szobor	
2.	Bizei utca 12.	3115	Lakóház	
3.	Bizei utca 17.	3093	Lakóház	
4.	Bizei utca 28.	3125	Szt. háromság szobor	
5.	Bizei utca	3105	Feszület	
6.	Bizei utca 29.	3086	Római katolikus templom	
7.	Bizei utca 32.	3127	Lakóház	
8.	Bizei utca	0610/2	Feszület	
Marcali				
9.	Szigetvári utca 104.	1005/1	Lakóház, feszület	
10.	Szigetvári utca	1007	Feszület	
11.	Szigetvári utca 1.	1010	Gondviselés háza	
12.	Dózsa György utca 48.	939	Lakóház	
13.	Kiss János utca 3.	529	Lakóház	
14.	Petőfi utca 49.	525	Lakóház	
15.	Petőfi utca 46.	90	Volt vasúti vendéglő	
16.	Petőfi utca 42.	87/1	Üzemi épület	
17.	Petőfi utca 40.	85	Lakóház	
18.	Petőfi utca 38.	84/1	Lakóház	
19.	Petőfi utca 36.	83	Iskola	
20.	Petőfi utca 34.	82	Lakóház	
21.	Petőfi utca 14.	71	Volt zeneiskola (Járási Hivatal)	
22.	Petőfi utca 15.	506/2	Lakóház	
23.	Petőfi utca 28.	79	húsbolt	
24.	Petőfi utca 11-13.	504, 505	Lakóház, műhely	
25.	Széchenyi utca 8.	565	Lakóház	
26.	Széchenyi utca 5.	1617/3	Lakóház	

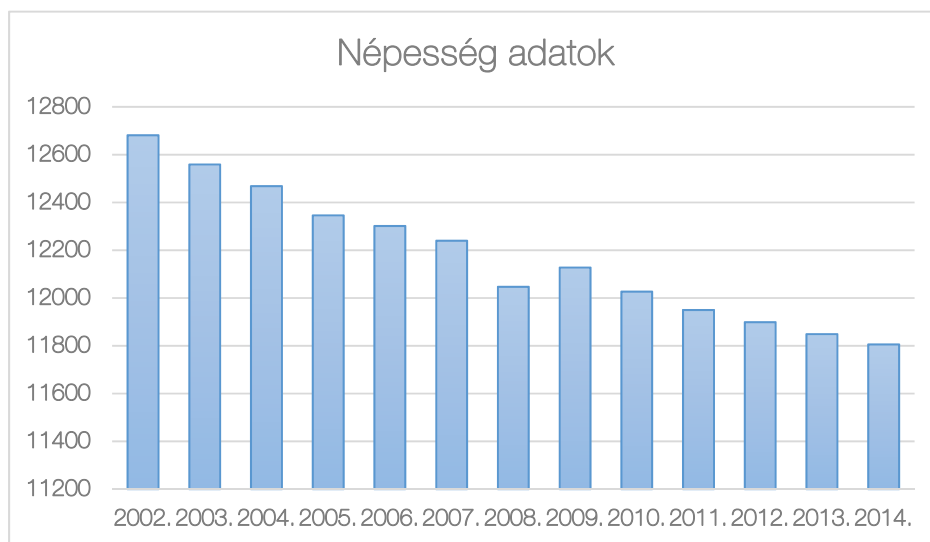
27.	Széchenyi utca 58-60.	1377/2	iskola	
28.	Rákóczi utca 2-6.	1620/4	Lakó- és üzletház	
29.	Rákóczi utca 7.	2	Üzletház, volt iskola	
30.	Rákóczi utca 12.	1628	Városi Bíróság	
31.	Rákóczi utca 11.	1	Városháza	
32.	Rákóczi utca 47-49.	147/1-2	Lakóház	
33.	Rákóczi utca 55.	215	Rendőrkapitányság	
34.	Rákóczi utca 64.	1661	Lakóház	
35.	Rákóczi utca 69.	275	Lakóház	
36.	Noszlopy Gáspár utca	2021/2	Nepumuki szobor	
37.	Noszlopy Gáspár utca 46.	2043/2	Feszület	
38.	Noszlopy Gáspár utca sarok	2540/6	Szobor	
39.	Noszlopy Gáspár utca 114.	2137/4	Feszület	
40.	Kossuth Lajos utca 2.	140	Lakóház	
41.	Kossuth Lajos utca 16-18.	131,132	Lakóház	
42.	Kossuth Lajos utca 25.	47	Galéria	
43.	Kossuth Lajos utca 33.	51	Lakóház	
44.	Kossuth Lajos utca 56.	319/2	Középület	
45.	Táncsics Mihály utca	280	Kőfeszület	
46.	Bem utca	2510	Harangtorony, feszület	
47.	Szőlőhegy	4008	Út menti feszület	
48.	Szőlőhegy	04/25	Út menti feszület	
49.	Szőlőhegy	4719/7	Út menti feszület	
50.	Szőlőhegy, Nagypincei út	5310/9	Nagypince (étterem)	
51.	Nefelejcs utca 1.	1530/1	Központi temető –kálvária, kápolna	
Marcali-Horvátkút				
52.	Horvátkúti utca 50.	3734	Lakóház	
53.	Horvátkúti utca	3803	Feszület	
54.	Horvátkúti utca 111.	3699	Lakóház	
55.	Horvátkúti utca	3700	Feszület	
56.	Május 1. utca 43.	3640	Lakóház	

57.	Május 1. utca 15.	3623	Lakóház	
58.	Május 1. utca	0136/2	Feszület	
59.	Szőlőhegy	5982/3	Feszület	
60.	0126 hrsz-ú út mellett	3758	templom	
Marcali-Boronka				
61.	útélágazás	3269/5	Feszület	
62.	Alkotmány utca	3282	Feszület	
63.	Váczi Mihály utca 30.	3399	Szobor	
64.	Váczi Mihály utca	3375	Római katolikus templom feszület	
65.	Gárdonyi utca 36.	3206	Lakóház	
66.	Gárdonyi utca 38.	3203	kastély (iskola)	
67.	Külterület, temető	0287	Temető kápolna	
68.	Napsugár utca 3.	3226/1	lakóház	
69.	Gárdonyi utca 18.	3215/1	Feszület	

2.6. Társadalmi helyzet

Marcali város lakossága a 2014. január 1-i adat alapján, 11 806 fő. Térségi központként kiterjedt intézményhálózattal rendelkezik, a városi és a kistérségi lakosokon kívül jelentős az oktatási, egészségügyi, közigazgatási szolgáltatásokat igénybe vevők száma is.

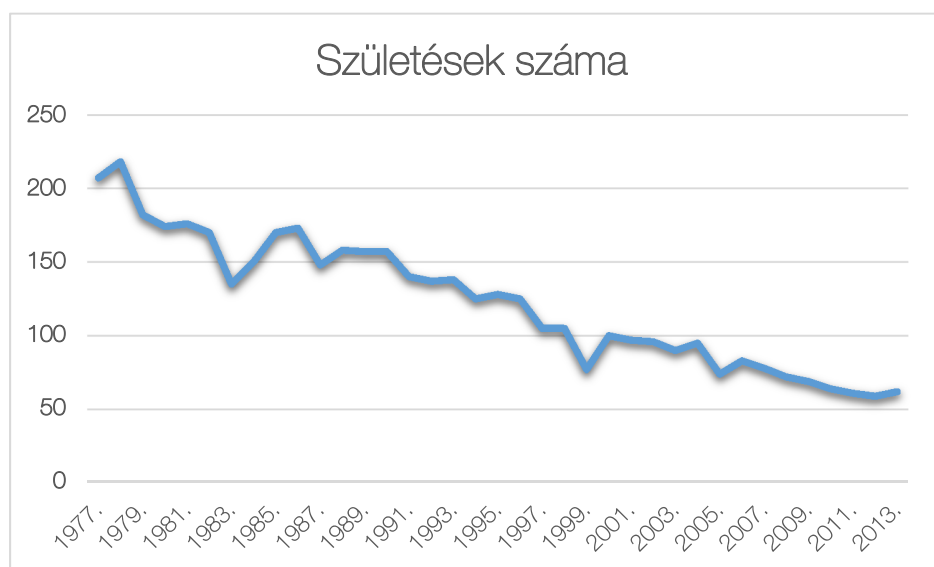
A népességcsökkenés sajnálatos tendenciája, az országos adatokhoz hasonlóan városunkban is megfigyelhető. Évente ~50 fővel csökken a város lakosainak száma.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
0-18 éves	2568	2462	2363	2263	2227	2184	2104	2132	2059	2003	1961	1910
19-59 éves	7705	7689	7662	7627	7589	7560	7473	7465	7387	7265	7186	7085
60-79 éves	2111	2115	2131	2117	2152	2153	2162	2179	2227	2320	2348	2424
80- éves	298	293	313	339	334	343	344	352	354	362	404	430
Összesen	12682	12559	12469	12346	12302	12240	12047	12128	12027	11950	11899	11849

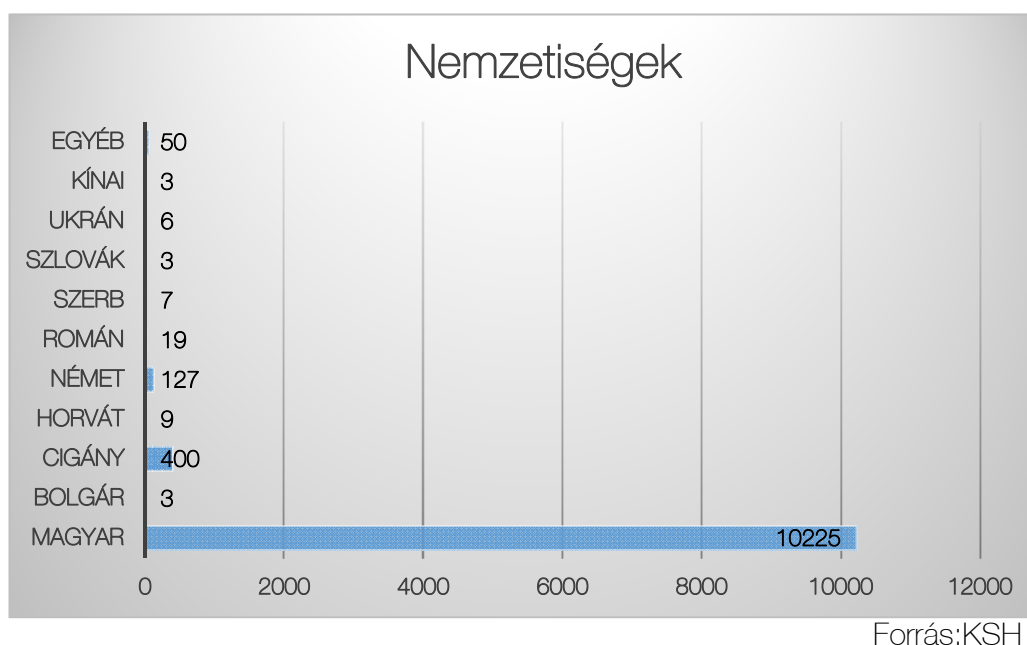
Forrás: KSH

A születések száma (következő grafikon) az elmúlt három évtized alatt alig több mint negyedére csökkent.

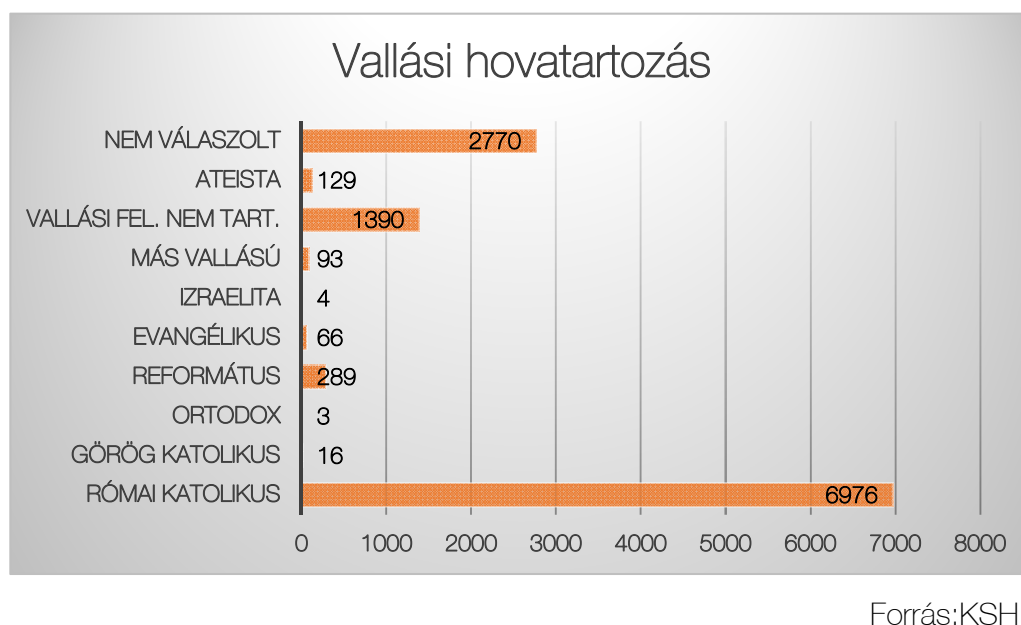

Forrás: Önkormányzat népeségi nyilvántartó

A város lakosainak nemzetiségi megoszlását az alábbi grafikon ábrázolja:

A város lakosainak vallási megoszlását az alábbi grafikon ábrázolja:

A városban a lakosság orvosi egészségügyi alapellátását a területi ellátási kötelezettséget vállaló 5 felnőtt 2 gyermek háziorvos, 3 vegyes és 1 ifjúsági fogorvos végzi. Az egészségügyi ellátás a szolgálatoknál vállalkozási formában történik területi ellátási kötelezettséggel, az önkormányzattal kötött szerződésben foglaltak alapján.

A város lakosságának folyamatos, a napi ellátás utáni összevont telephelyű ügyelet, illetve hétvégeken és munkaszüneti napokon alapellátási szintű sürgősségi ellátását központi ügyelet biztosítja. Az

ügyeleti ellátásban a területi ellátási kötelezettséggel működő háziorvosok az önkormányzattal kötött szerződéseknek megfelelően látják el feladataikat.

A város és a környező települések lakosságának fogorvosi alapellátását 3 felnőtt és 1 ifjúsági, szakirányú szakképesítéssel rendelkező orvos végzi vállalkozás formájában, területi ellátási kötelezettséggel, az önkormányzattal kötött szerződés alapján.

Marcali Kistérségi Többcélú Társulás által fenntartott Szociális és Egészségügyi Szolgáltató Központ személyes gondoskodást nyújtó felnőtt- és gyermekvédelmi, valamint egyes egészségügyi alapfeladatokat ellátó integrált szociális és egészségügyi intézmény (Szt.85/B. §., illetve 85/C. §. (1) bek. d) pontja szerint- több ellátási típus egy intézményi keretein belül történő megszervezése).

Az intézmény megalakulását követően (1990. január 1.), számos változáson esett át. Fontosabb lépések közül megemlíthető a Marcali Város Önkormányzat 196/1991. (XII. 18.) sz. képviselőtestületi határozat, a Területi Gondozási Központ és a Családgondozási Központ összevonásáról, és a 146/1995. (XI. 30.) sz. határozat a Bölcsőde intézményhez csatolásáról (1996. január 1.)

Feladataik 1997. november 1-től a gyermekjóléti szolgálat, 1998. január 1-től a védőnői szolgálat, 1999. január 1-től a hétközi és hétvégi orvosi ügyelet szakfeladatainak ellátásával egészültek ki.

A Szociális és Egészségügyi Szolgáltató Központ üzemeltetésében, a városban bölcsőde működik. A bölcsődei ellátás a Kistérség valamennyi településére kiterjed, amelyek a következők. A bölcsőde célkitűzése a családi élet erősítése, a gyermekek kompetens viselkedésének kialakítása, zavartalan, kiegyensúlyozott testi – lelki és az egészséges, harmonikus érzelmi, értelmi fejlődés kibontakoztatásához a lehetőség biztosítása úgy, hogy szeretettel, alázattal emberi méltóságát tiszteletben tartva közelednek a rájuk bízott gyermekek felé.

A marcali Óvodai Központ a város közigazgatási területén jelenleg négy telephellyel és Nemesviden egy tagóvodával rendelkezik. Mindegyik intézmény saját arculattal rendelkezik, melyek az alábbi kiemelt nevelési feladatokat látják el: anyanyelvi-, környezeti-, művészeti- epochális- nevelés, néphagyomány ápolás.

A Marcali Általános és Alapfokú Művészeti Iskola a városban két telephellyel működik. A székhely intézmény a Noszlopy Gáspár Általános és Alapfokú Művészeti Iskola a Széchenyi utcában található. Tagintézménye a Mikszáth Kálmán utcai Általános Iskola. A két általános iskolának összesen mintegy 1000 tanulója van. A két iskolában az alapképzésen túl művészeti (néptánc, ének, képzőművészeti), kiemelt nyelvi-, matematikai- és sportképzések is folynak. A városban található még egy speciális képzést nyújtó általános iskola a HÉTSZÍNIRÁG Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény.

Marcaliban gimnázium, és Szakiskola is működik.

A közoktatási intézményekben nincs szegregáció. Az óvodákban, iskolákban az integráció, a segítségnyújtás határozza meg a pedagógiai munkát. A gondos gyermekvédelmi ellátásnak, a széles körű szociális háló védelmi rendszerének köszönhetően diszkriminációnak minősíthető panasz nem érkezett az önkormányzathoz.

A város művelődési és kulturális programjainak központjai a Művelődési Központ, a Berzsenyi Dániel

Városi Könyvtár, a Marcali Városi Fürdő és Szabadidőközpont, valamint a Sportcsarnok. A településen különféle programok folyamatos megrendezése biztosítja a lakosok számára a tartalmas és hasznos időtöltési, kikapcsolódási lehetőséget.

A város a sport tevékenységeket tekintve erőteljesen aktív. A városban elsősorban a kézilabda, a labdarúgás, a kosárlabda, az úszás, a triatlon, valamint a küzdősportok a legnépszerűbbek. Rendkívül erős az utánpótlás nevelés elsősorban a látványsportágakban, melyhez jelentős anyagi segítséget nyújtanak a helyi vállalkozások a TAO finanszírozás által.

A Kozma Andor utcai sporttelep és a Városi strand a tömegsport területén biztosít tréningezési és felkészülési lehetőséget a sportolni vágyók számára. Rendkívül népszerű az amatőr sportok között a tenisz, a kispályás labdarúgás, a kerékpározás, valamint a futás.

A városban a rendszerváltást követően jelentősen megerősödött a civil szektor, gomba módra jöttek létre önkéntes alapon működő egyesületek a kultúra, a szabadidő hasznos eltöltése, a segítségnyújtás, az összetartás minden területén. Jelenleg Marcaliban mintegy 90 tevékenykedő egyesület működik.

"A Zenélő Gyermekekért" Alapítvány	Marcali	BAGLAS FUNDAMENTUM EGYESÜLET	Marcali	Horvátkútért Egyesület	Marcali
"Anyákért-Nőkért 2001" Közalapítvány	Marcali	Baqlas Néptánc Egyesület	Marcali	Kaposvári Turul Vadásztársaság	Marcali
"Egerszegi" Alapítvány	Marcali	Balasport Szabadidő és Kulturális Egyesület	Marcali	Kézen fogva Marcaliért Egyesület	Marcali
"Együtt a Holnapért" Közalapítvány	Marcali	BENJÁMIN a kreatív, ifjú muzsikuskokért Közhasznú alapítvány	Marcali	Kórházért Közalapítvány	Marcali
"Ezüstkapocs Közhasznú Alapítvány"	Marcali	Boronkai Hagyományörző és Íjász Egyesület	Marcali	Magyar Kobukai Kobudo Egyesület "végelszámolás alatt"	Marcali
"FAUNA" MARCALI ÉS KÖRNYÉKE KÖRNYEZETÜGYI ÉS TERMÉSZETVÉDELMI KÖZALAPÍTVÁNY	Marcali	Calympha Énekegyüttes	Marcali	Marcali Asztma és Allergia Club	Marcali
"HONVÉD NYUGÁLLOMÁNYUAK KLUBJA"	Marcali	CALYPSO Kórus	Marcali	Marcali Autósport Egyesület	Marcali
"KIWANIS" Női Klub Marcali - Humanitárius és Karitatív Egyesület	Marcali	Családokért Közalapítvány	Marcali	MARCALI AZ OTTHONUNK EGYESÜLET	Marcali
"Marcaliért" Egyesület "végelszámolás alatt"	Marcali	Délnyugat-Balaton Hegyközség	Marcali	Marcali Bajtársi Egyesület	Marcali
"MŰZEUM" Alapítvány	Marcali	Diána Bérkilövő Vadásztársaság	Marcali	Marcali és Balaton Úszó-, és Szabadidő Sport Egyesület	Marcali
"Szivárvány" Városi Nyugdíjas Egyesület Marcali	Marcali	Dunántúli Golyósok Szervezete "végelszámolás alatt"	Marcali	Marcali és Kistérsége Focisuli Közhasznú Egyesület	Marcali
A Holnap Fiataljaiért Egyesület	Marcali	Egészségügyi Dolgozók Szakszervezete Marcali	Marcali	Marcali és Környéke Hagyományörző Ipartestület	Marcali
ADDIKCIÓ ALAPÍTVÁNY	Marcali	ÉSZAK-NYUGAT SOMOGYI GYERMEKEKÉRT KÖZALAPÍTVÁNY	Marcali	Marcali és Környéke Motoros Egyesület	Marcali
ÁLOMVILÁG Közhasznú Alapítvány	Marcali	Hét-szín-tér Alapítvány	Marcali	Marcali és Térsége Területfejlesztési Egyesület	Marcali
ARANYHÍD KULTURÁLIS SZÖVETSÉG	Marcali	Hétszínvirág Alapítvány	Marcali	Marcali és Vidéke Horgászegyesület	Marcali
		Új Út Európához Egyesület	Marcali		
		Zita Királyné Közalapítvány	Marcali		
		Zöld régiók Európában alapítvány "végelszámolás alatt"	Marcali		

Marcali Evangélikus Református Templom Építéséért Alapítvány	Marcali	Marcali Turul Íjász Egyesület	Marcali	Mikszáth Kálmán Utcai Általános Iskola Diáksport Egyesület	Marcali
Marcali Fiatalokért Egyesület	Marcali	Marcali Úszó Club	Marcali	Murától a Balatonig Norvég-Magyar Művészettörténeti, Szakképzési, Közművelődési és Nyelvvizsgaközpontot Intézményfenntartó és Működtető Alapítvány	Marcali
MARCALI FÜRDŐÉRT KÖZALAPÍTVÁNY	Marcali	Marcali Város Óvodáiért Közalapítvány	Marcali	NAPSUGÁR Alapítvány	Marcali
Marcali Ifjak Társasága "végelszámolás alatt"	Marcali	Marcali Város Polgárőr Egyesülete	Marcali	Noszlopy Gáspár Diáksport Egyesület	Marcali
Marcali Ifjúsági Katolikus Szövetség	Marcali	Marcali Város Szabadidő Sportegyesület	Marcali	Nyugdíjasok Boronkai Egyesülete	Marcali
Marcali Járási Sportlövő és Szabadidő Sportegyesület	Marcali	Marcali Városért Alapítvány	Marcali	Őszinte Mosoly Közhasznú Alapítvány	Marcali
Marcali Karate Klub	Marcali	Marcali Városi Birkózó Sportiskola "végelszámolás alatt"	Marcali	Pedaqógiai Szakszolgálatok Országos Egyesülete	Marcali
Marcali Kerékpáros Sport Egyesület	Marcali	Marcali Városi Futball Klub	Marcali	Polgári Marcaliért Egyesület	Marcali
Marcali Kereskedelmi és Ipar Kamara	Marcali	Marcali Veterán Jármű Klub	Marcali	Somoqi Hagyományokat Ápoló Polgári Egyesület	Marcali
MARCALI LABDARÚGÁSÁÉRT KÖZALAPÍTVÁNY	Marcali	Marcali Vízisport Közhasznú Egyesület	Marcali	Somoqi Magyar Vadásztársaság	Marcali
Marcali Mentők Közalapítvány	Marcali	Marcali-Boronkai Hagyományörző és Turisztikai Egyesület	Marcali	Szakképzési Alapítvány a Marcali Szakképző Iskola támogatására	Marcali
Marcali Naturál Testépítő Egyesület	Marcali	Marcali-hát Borút Egyesület	Marcali	SZIVÁRVÁNY KÖZALAPÍTVÁNY	Marcali
Marcali Noszlopy Gáspár Alapítvány	Marcali	MARYLLA Bördíszműgyártó és Kereskedelmi Kft. MRP Szervezete	Marcali	TALENTUM Művészettörténeti Alapítvány	Marcali
Marcali Roncsderby Team Sportegyesület	Marcali	MEGBÉKÉLÉS Szociális Otthon Alapítvány	Marcali	Tulipán Közalapítvány	Marcali
Marcali Turisztikai Egyesület	Marcali	Mikszáth Alapítvány Marcali	Marcali	TÜZVÉDELME KÖZALAPÍTVÁNY	Marcali

Forrás: www.birosag.hu

2.7. Gazdasági helyzet

A város egészére jellemző alapadatok:

területe:	10.440 ha 4549 m ²
ebből belterület:	860 ha 174 m ²
lakosság:	11 806 fő (2014.01.01.)
lakásszám:	5.542 db (2014.01.01.)

A város iparának kialakulásában sajátos szerepe volt az elmúlt 30 év iparpolitikájának. A legtöbb ipari cég a gép-, a konfekció és bőrdíszmű-, a fafeldolgozó-, az élelmiszer és az építőiparban dolgozik. A rendszerváltás során lezajlott privatizáció a város ipari profiljában jelentős változást nem hozott. Az újonnan Marcaliba települt cégek döntéseit vizsgálva azt láthatjuk, hogy a korábbi ipar öröksége, jelentős számban rendelkezésre álló szakképzett munkaerő, valamint a piacok közelsége jelentett meghatározó vonzerőt. Új tényező a külföldi tőke. Külföldi tulajdonban lévő üzemekben dolgozik a város iparában foglalkoztatottak több mint 50%-a.

Marcaliban több ipari telephely is található, melyek a település szélein lettek kialakítva, könnyen megközelíthetők, közművesítettek, a környezeti minőséget nem rontják. A városban működő vállalkozások közül több is kiemelkedően hozzájárul Marcali gazdasági mutatóinak növeléséhez.

Az Industrie Elektrik Kft. ma a legtöbb dolgozót (Marcali üzemében és telephelyén több mint 700 főt) foglalkoztatja főleg nőket (kb. 70%). Az 1990-ben alapított teljes mértékben német tulajdonban lévő

cég az egykori Mechanikai Művek ELKO telephelyét vásárolta meg, átvéve az ott dolgozók jelentős részét. Az üzemben kábelkötegeket gyártanak autókhoz, háztartási berendezésekhez, amelyeket külföldön (Németország, Franciaország, Belgium, USA) értékesítenek.

Az 1995-ben alakult a ZIEHL ABEGG Marcali Kft. Anyavállalata - német testvérvárosukban Künzelsauban - ventilátorokat, elektromotorokat készít és forgalmaz az egész világon. A város második, legnagyobb foglalkoztatója, mintegy 650 fő alkalmazottal, e legnagyobb árbevételű Marcali székhelyű cég.

A ZIEHL ABEGG Marcali Kft. szomszédságában tevékenykedik a NOA Kft., mely szintén német tulajdonú vállalkozás. Fő tevékenysége autóiipari kárpitos termékek (fejtámla, kalaptartó...) gyártása a BMW, Mercedes, Peugeot, Kia márkák számára. Emellett a cégnek építőipari vállalkozása is működik. Alkalmazottainak száma megközelíti a 200 főt.

2008-ban új vállalkozásként jelent meg a dinamikus növekedés előtt álló, a Videoton Rt. kizárólagos tulajdona, a VT EPMA Zrt. Elsősorban mobil eszközökbe gyártanak akkumulátorokat, alkalmazotti létszámuk megközelíti a 300 főt.

A vegyipari ágazatot egy cég képviseli, az IKR Agrokémiai Kft. Bábolna Marcali Fióktelepe. A mezőgazdaság számára szuszpenziós műtrágyát és nitrogénoldatot állít elő.

Az ipari ágazatban működő cégek elsősorban az építőipari szolgáltatásokban - magasépítés, útépítés, útfenntartás, járdaépítés, térburkolatok, egyéb mélyépítési munkák - tevékenykednek. Termelőtevékenységük: kevertbeton, járdaszegélykő, asztalos-, és lakatosipari termékek előállításából áll.

A Marylla Kft. Divat-, sport- és iskolatáskákat készít. A hazai piacon kívül Ausztriába, Németországba, Belgiumba szállítja termékeit.

A Concordia Rt. vasbetonsilójában (Marcali legmagasabb építménye) szemestakarmányt tárolnak.

A tejipar többszöri tulajdonváltás után Sole - Mizo termékeket gyárt.

A mezőgazdaság átlagos, illetve ennél valamivel kedvezőbb feltételekkel rendelkezik. A tulajdonviszonyokat tekintve az elmúlt időszakban lényeges változások történtek. Az eddigi csaknem teljes egészében állami és szövetkezeti földtulajdon - melyet az úgynevezett háztáji- és hobbikertek egészítettek ki - átalakult. A nagyobb gazdálkodók a Marcali Agráripari Rt., a Marcali Agro Kft., jellemzően kukoricát, búzát, napraforgót, repcét termesztene. A Boronkai öntözött területek alkalmasak zöldség és dinnye termesztésre is.

Marcaliban és környékén 250 méhészt dolgozik. Haltenyésztéssel a víztározóban, a környék halastavaiban, a Balatoni Halászati Rt. és egyéni bérlok a környék halastavaiban foglalkoznak.

Az elkövetkezendő években jelentős fontos szerephez juthat a turisztikai ágazat, amennyiben a már működő Városi Fürdő és Szabadidőközpont szomszédságában megvalósul a jelenleg szerkezetkész wellness és gyógyszálló. A gombavölgyből indul a Marcali borút, mely bővíti a turisztikai termék kínálatot. Rendkívül fontos a város egységes marketing arculatának felépítése, valamint erre alapozott marketing stratégia kidolgozása, mely minden kommunikációs eszközön egységesen jelenik meg.

2.8. Infrastrukturális helyzet

Az önkormányzat ingatlanvagyonára összesen mintegy 1140 db ingatlan. Ebből ingatlanjelleg szerint a jelentősebb számú ingatlanok:

út, tér, híd:	482 db
lakásbérlemény:	89 db
nem lakás:	25 db
intézményi épületek:	51 db

A városban található mintegy 5.542 lakásból 182 az önkormányzati bérlakások száma (3,6%), amely a Magyarországi átlaghoz képest (8%) nagyon alacsony. A bérlakásokban élő emberek szegénységi kockázata nagyobb, mint a lakástulajdonosoké, gyakori a köztartozások felhalmozása.

A vízellátásért a Dél-dunántúli Regionális Vízmű Zrt. Marcali Üzemigazgatósága felelős. A szolgáltatott vízmennyiség 2000-2300 m³/nap, a nyári időszakban a víz Nyirádról érkezik (karsztvíz), a fennmaradó A helyi ivóvízhálózat hossza 61 km, a lakosság közel 100 %-a vezetékes ivóvízzel ellátott. Fejlesztés nem szükséges – kivéve a gyótai városrészt - fontos a szolgáltatás szinten tartása, a karbantartás, mivel a hálózat nagy része elöregedett. Emiatt sok a csőtörés és az útfelbontás. Sürgős lenne az elavult hálózat ütemezett cseréje, felújítása, mely jelenleg minimális mértékben valósul meg. A Marcali Üzemvezetőség területén is elkezdtek a hálózati veszteségek mérését, annak érdekében, hogy a hibákat kiküszöböljék.

Szennyvízkezelés: szennyvízcsatornával való ellátottság 95 %-os, a kiépített szennyvízcsatorna hossza 37 km, ami kielégítő mértéket jelent a város esetében. A szennyvíz gravitációs rendszeren - átemelők és nyomóvezetékek közbeiktatásával- jut el a 4000 m³/nap kapacitással rendelkező szennyvíztelepre. A telepre érkező szennyvizek mechanikai tisztítása után (homokfogó és előülepítő műtárgy), kétlépcsős biológiai tisztítás történik (csepegtetőtest, oxidációs árok), majd utóülepítés után a tisztított szennyvizet a Kátyú árokba vezetik, ahonnan a Sári vízfolyáson és a Marcali előülepítő I. tározón keresztül a Marcali tározóba kerül. A jelenlegi technológia korszerűtlennek számít, a tisztított szennyvíz minősége nem felel meg a környezetvédelmi előírásoknak. A szippantott szennyvíz mennyisége nem számottevő, elhelyezése a marcali telepen történik. Európai Unió forrásból a szennyvíz telep felújítása folyamatban van, valamint kiépül a horvátközi városrész csatornahálózata.

Csapadékvíz elhelyezés: A városban csapadékvíz-elvezető rendszer működik, melynek fontosabb paraméterei a következők: a nyílt csatornák hossza 38 km, a zárt csatornák (csővezeték) hossza 6,5 km. A városban összegyűlő csapadékvíz a Marcali víztározóba kerül, ahonnan üledékmentesen folyik tovább a Nyugati Övcsatornába.

A műszaki-infrastruktúra helyzete:

A város és térsége megfelelően ellátott villamos-energiával, gázenergiával és vezetékes ivóvíz hálózattal. Ugyancsak megoldott a városban csatormázottság és a szennyvíztisztítás is. A város tagja a korszerű térségi összefogáson alapuló szeméthyűjtő rendszernek. A telekommunikációs hálózat kiépült. A városi közművezetékek tervszerű ütemezés mellett felújításra szorulnak. A város közel teljes körű közművel való ellátása korszerű városi működést tesz lehetővé Marcali városa számára.

Közlekedés:

Marcali köszönhetően a Balaton közelségének gazdaságilag és idegenforgalmilag a közepesen fejlett városok köréből kiemelkedik. Inkább a fejlettebb városok közé sorolható. A gazdasági teljesítőképesség nagymértékben meghatározza a közlekedés helyzetét, amely részben az országos úthálózattal való kapcsolatát részben pedig a közlekedésszervezést foglalja magába.

A megye, a kistérség és ezen belül Marcali versenyképességének megőrzésében, fejlesztési lehetőségében meghatározóak a térség közlekedési adottságai. E tekintetben Marcali helyzete viszonylag kedvező, de ezek további javítása szükséges.

Vasúti közlekedés:

Marcali a Balatonszentgyörgy - Somogyszobi vasúti szárnyvonal mellett fekszik. A vasút egyre csökkenő szerepet tölt be a város közlekedési kapcsolataiban. A vasúti mellékvonalak állapota, így ezé is, nagymértékben leromlott. Mára a szárnyvonalon a személyszállítás megszűnt, csak a teherszállítás működik. Az ipari park iparvágánnyal történő ellátása távlatokban célkitűzés.

Idegenforgalmi szempontok alapján célszerű a Boronkai melléki Tájvédelmi Körzeten áthaladó keskeny nyomtávú vasút kiépítése, Balatonfenyves és Mesztegyő között, Boronka, vagy Gyóta érintésével.

Tömegközlekedés:

A helyi és távolsági autóbusz közlekedést a Kapos Volán Zrt. biztosítja. A Petőfi utcában, a vasútállomás közelében van a városi autóbusz pályaudvar, műszaki állapota és forgalmi kapacitása megfelelő. A város több száz távolsági járat érinti és több mint negyven településsel van közvetlen kapcsolata.

Forgalomszervezés:

A városban a járműforgalom növekedése átszervezést igényel, aminek vezérlőelve a központi belterület tehermentesítése. Indokolt a sétáló övezet bővítése, és a tömegközlekedési útvonal módosítása.

Műszaki infrastruktúra:

Infrastrukturális adatok	2012
Az összes szolgáltatott villamos energia mennyiség (1000 kWh)	37.975
A háztartások részére szolgáltatott villamos energia mennyisége (1000 kWh)	15.096
A kisfeszültségű villamos energia hálózat hossza (km) 20 kW	20
A kisfeszültségű villamos energia elosztóhálózat hossza (km) 0,4 kW	10
Állami közutak hossza (m)	11.055
Helyi közutak, hidak, gyalogutak, járdák hossza (km)	307
Kiépített utak hossza (km)	50

Helyi közutak, hidak, gyalogutak, járdák területe (1000 m2)	413
Háztartásokból közcsonkán elvezetett szennyvíz mennyisége (1000 m3)	431
Összes szolgáltatott víz mennyisége (1000 m3)	658
Háztartásoknak szolgáltatott víz mennyisége (1000 m3)	592

Forrás: Önkormányzati adatbázisok

2.9.Környezeti elemek állapota

A környezet állapotára jellemző mutatószámok közé sorolható a levegőtisztaság, a zajártalom, a rendelkezésre álló vízbázis tisztasága, a felszíni vizek tisztasága és természetes tisztulása, a szennyvizek kezelése, a szeméthyűjtés és szemét elhelyezés rendszere, szelektált hulladékgyűjtés térnyerése, hulladékfeldolgozás, az erózió elleni védelem, az erdők és a természetvédelmi területek megóvása, a megújuló környezet kímélő energiák részarányának folyamatos növelése. A város a helyi védelem alá vont természeti értékeinek, területeinek megőrzésére külön kiemelt figyelmet fordít.

Marcali városa a Balaton közelsége és a 68. számú közúti forgalma miatt levegőjét tekintve jelentős terhelésnek van kitéve, de a nagyobb zöldterületek közelsége, valamint a kedvező északnyugati szélirány viszonylag tisztán tartja a város levegőjét. A forgalom okozta zajártalom jelentős, de csak bizonyos időszakonként közelíti meg a veszélyesnek tartott környezetvédelmi határértéket. A közlekedési rendszer racionalizálásával a zajártalom megfelelően kordában tartható. Ennek érdekében 2015-ig a 68-as számú út marcali szakaszán az elkerülő út meg fog valósulni, ezáltal a városon áthaladó közúti forgalom és zajterhelés is kisebb lesz.

A város a vízellátó bázisát a nyirádi karsztvíz képezi. Az ivóvíz ellátás tartósan megoldott és minősége is megfelelő.

Az elmúlt években a város csatornahálózata a gyótapusztai és a horvátkúti városrészek kivételével közel 100%-ban kiépült, ezért a felszíni vizek minősége sokat javult.

A szennyvíztelep kapacitása 4000m³/nap, ami megfelel a kívánalmaknak, de tisztítás-technológiai szempontból elavult. A szennyvíztelep felújítása uniós forrásból megvalósítás alatt áll.

A város területén megoldott a szelektív hulladékgyűjtés, több ponton alakítottak ki szelektív hulladékgyűjtő szigeteket, a lakosság szelektív hulladékgyűjtő edényzetet és házi komposztálót is igényelhetett.. A pormentes hulladék és a rendezett hulladék-elhelyezés szintén megoldott, az EU normáknak megfelel. Marcali városa szerepel a Mecsek-Dráva hulladékgazdálkodási projektben, melynek keretében hulladékválogató mű és hulladékudvar került kialakításra, valamint a jelenlegi lerakót tovább bővítik.

A fedett fürdő vízének hőntartása és temperálása geotermikus energiával került kiépítésre, s további fejlesztéseket tervezünk a napenergia hasznosítására is.

Marcali rendezési tervében és helyi építési szabályzatában lefektetettek szerint a terület felhasználások, a településen kialakítható létesítmények és azok funkciói, valamint a megfelelő

infrastruktúra biztosítása révén a környezethasználat úgy végezhető, hogy:

- a legkisebb mértékű környezetterhelést és igénybevételt idézze elő;
- megelőzhető legyen a környezetszennyezés;
- kizárja a környezetkárosítást.

Marcali jelenlegi kedvező helyzete környezettudatos fejlesztések segítségével a továbbiakban is fenntartható.

A település fejlődésére befolyással bíró természeti adottságok közül számos pozitív hatást gyakorolt a helység benépesedésére, és természetesen vannak olyan tényezők is, amelyek kevésbé vonzóak, bár ezek száma és jelentősége sokkal kisebb, mint a pozitív tényezőké. Az alábbi ábrában megmutatkoznak a város pozitív és negatív természeti adottságai is.

A településfejlődést befolyásoló természeti adottságok SWOT-analízise

Erősségek <ul style="list-style-type: none">• Kellemes lakóhelyi környezet• Viszonylag tiszta és csendes természeti környezet• Patakok, halas- és horgásztavak• Mezőgazdaságot segítő talaj, éghajlat és domborzat	Lehetőségek <ul style="list-style-type: none">• Támogatások szerzése és adása erdőtelepítésre, valamint mesterséges tavak építésére• A kislejtésű területek könnyű beépíthetősége• Az infrastruktúra könnyű kiépítése a löszös és vályogos löszös területeken
Gyengeségek <ul style="list-style-type: none">• Az alacsony természetes növényborítottság miatt az erózió és a defláció veszélye fenn áll egyes területeken	Veszélyek <ul style="list-style-type: none">• Aszály• Egyes területeken talajerózió• Intenzív csapadékleöblítés

3.SWOT ANALÍZIS

Marcali város számos erősséggel bír, és természetesen a gyengeségek is listázhatók. Vannak lehetőség többek közt a jelenlegi életszínvonal, környezeti értékek, gazdasági és infrastrukturális helyzet fenntartására és növelésére, de egy településnek mindig tisztában kell lennie a fennálló veszélyekkel is.

BELSŐ TÉNYEZŐK	
ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
<ol style="list-style-type: none"> 1. Természetföldrajzi szempontból gazdag terület 2. Sármelléki repülőtér és az M7 autópálya közelsége, kedvező közlekedési kapcsolatok 3. Gyógyvízre épülő turizmus Szelíd turizmus kínálata (Boronkai Tájvédelmi Körzet, Kis-Balaton.) 5. Kistérségi központi szerep 6. Gazdag nemzetközi kapcsolatok 7. Kedvező közműhálózat kiépítettség 8. Erős civil szektor 9. Szolgáltatások terén a település kiterjedt vonzáskörzettel rendelkezik 10. Összetartó lakosság, erős belső kohézió 11. Városban működő egyéni és társas vállalkozások sokszínűsége 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Makro-regionális kapcsolatok tekintetében viszonylag periférikus fekvés 2. Csökkenő és elöregedő népesség 3. Vasúti közlekedés bizonytalan helyzete 4. Turisztikai látványosságok hiánya 5. Humán infrastruktúra nem megfelelő 6. Minőségi szálláshelyek hiánya 7. Foglalkoztatottak idegennyelv-ismerete nem megfelelő 8. A térségből a munkába járás feltételei nem megfelelőek
KÜLSŐ TÉNYEZŐK	
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
<ol style="list-style-type: none"> 1. A Balaton Kiemelt Üdülőkörzet fejlesztéseinek részese 2. Nyelvi előkészítő képzés sikere 3. Idegenforgalmi szakképzés bevezetése 4. Gyógy- és Wellness szálloda megépülés 5. Víz tározón víz turisztikai központ megépítése 6. A testvérvárosi kapcsolatok intenzívebb kihasználása a gazdasági és idegenforgalmi kapcsolatok erősítésére 7. Városközpont fejlesztések 8. Kerékpárutak fejlesztése 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Térség elöregedése 2. Kistérségen belül az alacsony iskolázottság aránya tovább nő 3. Munkába járás feltételei nem javulnak 4. Tervezett turisztikai fejlesztések elmaradása 5. Nem hatékony turisztikai és városmarketing tevékenység 6. Amennyiben a bérhez kötődő költségek nem csökkennek, a nagy élők munkai igényű vállalkozások elhagyhatják a várost

4.STRATÉGIA

4.1. Célállapot

Cél a fenntartható fejlődés elősegítése, melynek következményeként megvalósul az erőforrások gazdaságos felhasználása. Növekszik a település gazdaságának fellendülése, fejlődik a város társadalma, új munkahelyek jönnek létre, bővülnek a jövedelemszerzési lehetőségek és a város lakói több figyelmet fordítanak a környezetvédelemre valamint a megújuló energiaforrások használatára.

A település vezetése a lakossággal együttműködve pedig mindent megtesz azért, hogy a fenntarthatóság szolgálatában álló döntések szülessenek és a környezeti erőforrásokkal kíméletesen gazdálkodó fejlesztések valósuljanak meg. A célok elérésére ütemezési tervet kell kialakítani, részcélokat kell kijelölni hosszú-, közép- és rövidtávon.

A jövőkép eléréséhez hosszú távú (9–20 év) célkitűzések, középtávú (4–8 év) tematikus célok, illetve rövidtávú (1–3 év) részcélok megvalósulására van szükség.

4.2.Prioritások

A fenntartható fejlődéshez, mint központi célhoz elengedhetetlen a fenntarthatósági pillérek megerősítése. A megerősítések fontossági sorrendbe helyezésének prioritásuk szerint kell történnie.

4.2.1. Társadalmi prioritások

Helyi egyetértés megteremtése a település alapértékeiről, az egészséges életkörülményekről, a jelenlegi és jövő generációi számára szükséges feltételek biztosításával:

- kulturális élet gazdagítása,
- esélyegyenlőségi jogok biztosítása,
- közösségi közlekedés színvonalának fenntartása,
- gyermekek és fiatalok társadalmi beilleszkedésének segítése,
- közbiztonság fejlesztése,
- szociális helyzet fenntartása, fejlesztése,
- egészségügyi helyzet továbbfejlesztése,
- intézményi működés hatékonyságának növelése,
- társadalmi szemléletformálás a Fenntarthatóság jegyében.

4.2.2. Gazdasági prioritások

Jelentős mértékben támaszkodik az emberi munkaerőre, a megújuló energiaforrásokra, erőforrásokra és a nemzetgazdaság egésze szempontjából optimális gazdasági formációkra:

- nemzeti együttműködés,
- az Önkormányzat és az önkormányzati intézmények hatékony működéséhez szükséges gazdasági feltételek fenntartása,
- ipar fejlesztése,
- mezőgazdaság fellendítése,

- gazdasági szektor (kereskedelem, szolgáltatás) további fejlesztése,
- vendéglátói, idegenforgalomi, turisztikai tevékenységek fenntartása, erősítése.

4.2.3. Környezeti prioritások

A káros anyagoktól való védelemmel és a természeti erőforrások hatékony hasznosításával fenn kell tartani a lakosság hosszú távú jólétét, valamint a növény és állatvilág életkörülményinek és sokszínűségének fennmaradását:

- környezeti elemek és rendszerek állapotának javítása, védelme,
- települési és épített környezet védelme,
- a lakókörnyezet védelme a káros emisszió kibocsátásoktól (levegő, zaj),
- infrastrukturális helyzet javítása, fejlesztése,
- energiafelhasználás hatékony és megújuló lehetőségeinek kihasználása,
- zöldterületek védelme, fenntartása – növény és állatvilág fenntartása,
- hulladékgazdálkodás.

4.3.Várható hatások

A Local Agenda 21 terv készítése során a Fenntartható Fejlődés eléréséhez kitűzött fő és részcélok, valamint az ezek megvalósításához szükséges programoknak lehetnek közvetett és közvetlen hatásai az egyes fenntarthatósági pilléreket tekintve. A várható hatások a 3 fő pillérre vonatkozóan az alábbiak:

4.3.1. Társadalmi hatások

- intenzívebb környezettudatos nevelés az oktatásban,
- közoktatás helyzetének javulása, korszerűsödése,
- a lakosság környezettudatossága nő,
- esélyegyenlőség javulása,
- kielégítő egészségügyi ellátás fennmaradása,
- elvándorlás mértékének csökkenése,
- a lakosság korösszetételének javulása,
- fiatal munkaerő helyben maradása,
- munkanélküliség csökkenése,
- kulturális értékek, hagyományok, sport, művelődés megőrzése,
- vendéglátás, idegenforgalom, turizmus fennmaradása, erősödése,
- látogatók számának növekedése,
- szociális ellátás javulása,
- közbiztonság javulása,
- javuló életminőség.

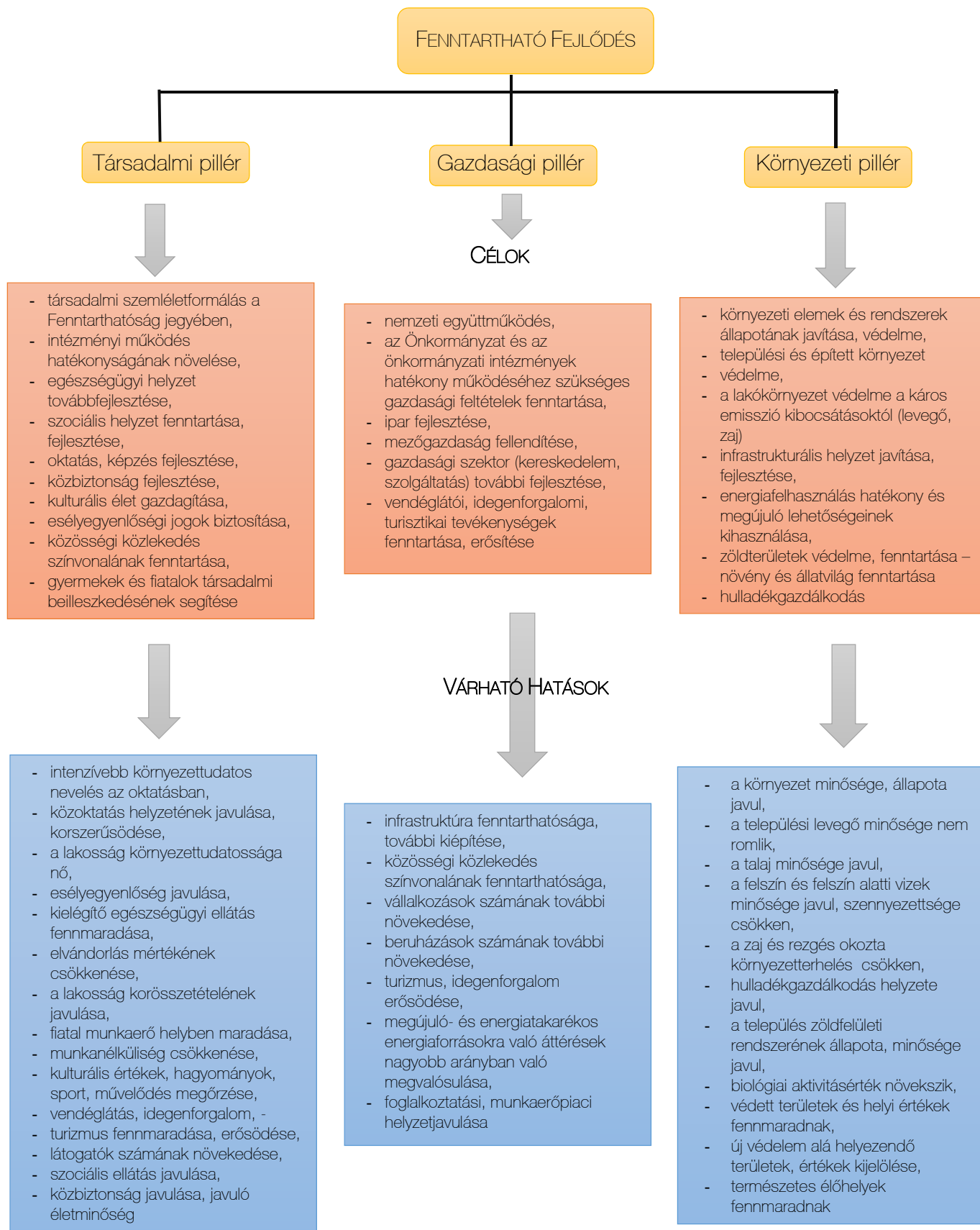
4.3.2.Gazdasági hatások

- infrastruktúra fenntarthatósága, további kiépítése,
- közösségi közlekedés színvonalának fenntarthatósága,
- vállalkozások számának további növekedése,

- beruházások számának további növekedése,
- turizmus, idegenforgalom erősödése,
- megújuló- és energiatakarékos energiaforrásokra való áttérések nagyobb arányban való megvalósulása,
- foglalkoztatás, munkaerőpiac helyzetének javulása.

4.3.3. Környezeti hatások

- a környezet minősége, állapota javul,
- a települési levegő minősége nem romlik,
- a talaj minősége javul,
- a felszín és felszín alatti vizek minősége javul, szennyezettsége csökken,
- a zaj és rezgés okozta környezetterhelés csökken,
- hulladékgazdálkodás helyzete javul,
- a település zöldfelületi rendszerének állapota, minősége javul,
- biológiai aktivitásérték növekszik,
- védett területek és helyi értékek fennmaradnak,
- új védelem alá helyezendő területek, értékek kijelölése,
- természetes élőhelyek fennmaradnak.

5. MEGVALÓSÍTÁS

5.1. Társadalmi pillér

A jelen és a jövő generációja számára szükséges a társadalmi feltételek biztosítása az egészséges, biztonságot nyújtó és vonzó élettér kialakításához, fenntartásához.

A társadalmi pillérre vonatkozó prioritások megvalósításához az alábbi témájú részprogramok szükségesek:

5.1.1. Humán erőforrás megtartása, fejlesztése

- Társadalmi szemléletformálás
- Oktatási rendszer fejlesztése
 - A környezettudatos gondolkodás gyakorlati megvalósítására irányuló programok
- Intézményi struktúra hatékony működésének elősegítése
 - A civil szervezetek és a helyi közigazgatás szereplői közötti együttműködés fejlesztése
- Munkahelyteremtés közcélú foglalkoztatás keretében

5.1.2. Egészségügyi és szociális helyzet fenntartása, fejlesztése

- Rendelők felújítása, jó állapotban lévők állapotfenntartása, eszközök korszerűsítése
- Szociális ellátás jó minőségének fenntartása, biztosítása

5.1.3. Esélyegyenlőségi jogok biztosítása

- Akadálymentesítés fő feladatként való kezelése

5.1.4. Kulturális közösségi élet fellendítése

- Közösségi részvétel ösztönzése
- Rendezvények, programok biztosítása a jövőben is minden korosztály számára

5.2. Gazdasági pillér

A fenntartható helyi gazdasági rendszer előnyben részesíti a helyi lehetőségeket, adottságokat és erőforrásokat, prioritásként jelenik meg a környezeti szempontok érvényesítése, a környezetet érő terhelések minimalizálása. A gazdasági pillérre vonatkozó prioritások megvalósításához az alábbi témájú részprogramok szükségesek:

- Az Önkormányzat hatékony működéséhez szükséges gazdasági feltételek biztosítása
 - Pénzügyi gazdálkodás optimalizálása
 - Önkormányzati bevételek növelése
- A mezőgazdaság fenntarthatóságának elősegítése
 - Agrárkörnyezet védelme
 - Biotermelés
 - Házi termékek előállítása
- Vendéglátás, idegenforgalom, turizmus fellendítése

5.3. Környezeti pillér

A fenntarthatóság három alappillére közül a környezeti alappillér a helyi környezet káros anyagoktól való védelmével és a természeti erőforrások hatékony hasznosításával járul hozzá a lakosság hosszú távú jólétéhez, valamint a növény- és állatvilág életkörülményeinek fenntartásához és sokféleségének megőrzéséhez. Ennek a pillérnek a megvalósításához az alábbi témájú részprogramok szükségesek:

- Környezeti elemek és rendszerek állapotának védelme
- Helyi jelentőségű természeti értékek és épített objektumok védelme
 - Természet közeli élőhelyek védelme
 - Helyi jelentőségű védett területek arányának növelése
- Épített elemek, objektumok fenntartása
- Belterületi zöldterületi rendszer elemeinek rendezése, bővítése
- Megújuló energiaforrások alkalmazása helyi szinten
- Megújuló energiaforrásokra épülő technológiák kiépítése

6. PÁLYÁZATOK

Marcali város életében fontos szerepet játszanak a hazai és az európai uniós forrásból megvalósuló beruházások, ezért fontos, hogy a település felismerje a számára kedvező pályázati lehetőségeket és a város adottságaihoz mérten éljen is azokkal.

Az elmúlt két évet tekintve (2012. és 2013.) Marcali város, valamint az önkormányzat intézményei is több pályázaton is kedvező elbírálásban részesültek, az ÁROP, TÁMOP, valamint a TIOP keretein belül nyert támogatásokat különböző célok megvalósítására.

Az elmúlt évtized legjelentősebb Európai Uniós támogatással megvalósult városi fejlesztései:

ROP-2.2.1-2004-07-0011: Marcali város barnamezős területének rehabilitációja. Tulajdonképpen a városközpont rehabilitáció I. üteme valósult meg 2005 – 2006-ban. A városközpontban felhagyott ipari területek és laktanya területének kármentesítése, közpark, sétányok, játszóterek, zenepavilon, szabadtéri színpad kialakítása, közösségi terek kialakítása történt a projekt keretében. A fejlesztés teljes költsége meghaladta az egymilliárd forintot.

DDOP-5.1.1-2007-0001: Marcali – Boronka közötti kerékpárút építése. 2008 januárjában az ország első NFT II-es aláírt Támogatási Szerződésű projektje keretében 2008 – 2009-ben valósult meg a fejlesztés, melynek célja a munkába járás megkönnyítése, hivatásforgalmú kerékpárút építése a városközpont, és a városrész között. A projekt összköltsége meghaladta az 56 millió forintot.

DDOP-3.1.1-2007-0018: Béke utcai házi- és körzeti gyermekorvosi rendelő komplex akadálymentesítése és felújítása (hazai pályázati és saját forrásból). A projekt keretében az egy épületben található mindkét rendelő a kor követelményeinek megfelelő műszaki színvonalon került kialakításra 2008-ban. A fejlesztés teljes költsége meghaladta a 20 millió forintot.

DDOP-5.1.3/C-2008-0006: A 68-as főút városi átkelési szakaszán lámpás csomópont kialakítása, és csomópont sávszélesítés, valamint gyalogos átkelők akadálymentesítése. A projekt összköltsége mintegy 45 millió forint volt, s két balesetveszélyes kereszteződés biztonságos kialakítása valósulhatott meg a fejlesztés keretében, 2009-ben.

DDOP-5.1.5/B-2008-0010 Marcali város belterületi csapadékvíz rendezése keretében a város északi és keleti városrészeinek problémás szakaszain történt meg a csapadék- és belvíz elvezető rendszer teljes felújítása, új műtárgyak, csatornarendszerek kiépítése. A projekt teljes költsége meghaladta a 130 millió forintot, s 2009 – 2010 években valósult meg.

DDOP-2.1.1/D-2F-2009-0015 Nemzetek fesztiválja. Turisztikai vonzerő növelése – rendezvény támogatás keretében jelentős, mintegy 50 millió forintot nyertünk két évre a nemzetközileg is ismert és elismert rendezvény lebonyolítására. A projekt keretében 2009-ben és 2010-ben is Marcali adott otthont a méltán híres folkrendezvénynek.

DDOP-2.1.1/D-2F-2009-0016 Marcali Városi Fürdő szolgáltatási színvonalának fejlesztése, új 200 m²-es medence építése. A projekt keretében egy új, élményelemekkel felszerelt gyógyvizes medence és egy családi élménycsúzda is épült a strand területén. Szintén a projekt keretében jelentős gépészeti felújítások, geotermikus hőenergia hasznosítás, és locsolóhálózat kiépítése is megtörtént. A projekt 2009 – 2010-ben valósult meg, teljes költsége mintegy 247 millió forint volt, 50%-os támogatás intenzitás mellett.

DDOP-3.1.3-09-2009-0062 Mesepark óvoda akadálymentesítése, és teljes felújítása (hazai és saját forrásból). A projekt keretében az óvodaépület teljes felújítása megvalósult, 4 csoportszobával. Új vizesblokkal, szélfogóval bővült az épület, mely komplex módon akadálymentesítetté vált. A fejlesztés 2009 – 2010 években valósult meg, mintegy 50 millió forintból.

DDOP-4.1.1/D-09-2F-2009-0002 Kulturális Korzó építése. A Helytörténeti Múzeum és hajdani Ifjúsági ház épületének teljes átalakításával, emeleti szint ráépítésével alakult ki a város új közösségi épülete, mely helyt ad a Marcali Múzeumnak, a városi galériának, a városi televíziónak, a kulturális központ munkaszervezetének, a nyugdíjas klubnak, valamint egy 80 fős mozi teremnek. A projekt 2010 – 2011-ben valósult meg, a fejlesztés teljes költsége meghaladta a 330 millió forintot.

KÖZOP-3.2.0/C-08-11-2011-0005 Bize – Marcali – Kéthely kerékpárút építése. A 68-as főút mellett a Bizei városrésztől indulva, Marcali át, Kéthely településig, majd pedig Kéthely északi részétől a Balatonújlaki útelágazásig épült meg a kerékpárút, 6,2 km hosszban. A projekt összköltsége mintegy 270 millió forint, 100%-ban uniós finanszírozással.

KEOP-1.2.0/09-11-2011-0019 Marcali város csatornahálózatának és szennyvíz tisztító telepének fejlesztése tárgyú projekt 2013-ban indult, s 2015-re valósul meg. A fejlesztés nettó költsége 1, 43 milliárd forint.

Fenti projekteken kívül több TÁMOP, ÁROP projektet is megvalósított az önkormányzat, illetve a hivatal munkaszervezete, TIOP forrásból pedig számítástechnikai eszközöket, interaktív táblákat szerzett be az általános iskolák részére, 2011-ben.

7. FELHASZNÁLT FORRÁSOK

Marcali város honlapja (www.marcali.hu)

Marcali Város Integrált Városfejlesztési Stratégiája

Marcali Város Helyi Építési Szabályzata

Marcali Város Népesség nyilvántartási adatbázisa

Wikipédia, a szabad enciklopédia (hu.wikipedia.org)

Központi Statisztikai Hivatal adatbázisai (www.ksh.hu)

Civil Szervezetek Névjegyzéke (www.birosag.hu)

www.muemlekem.hu

Duna – Dráva Nemzeti Park Igazgatóság adatai (<http://www.ddnp.hu>)

<http://www.natura.2000.hu>

<http://natura2000.eea.europa.eu>

www.szocialiskozpont.hu

www.somogy.gov.hu

Marcali Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a Local Agenda 21 – Fenntartható fejlődés helyi programját a/2014. (XII.18.) számú határozatával elfogadta.

Marcali, 2014. december 18.

Dr. Sütő László
Polgármester